

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 50—
za en mesec . . . K 4.50
za Nemčijo celoletno . . . 55—
za ostalo inozemstvo . . . 60—

V Ljubljani na dom

za celo leto naprej . . . K 48—
za en mesec . . . K 4—
v upravi prejem mesečno . . . 3.50

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . K 10—
za Nemčijo celoletno . . . 12—
za ostalo inozemstvo . . . 15—

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

SLOVENE

Inserati:
Enostopna pettirista (50 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po 50 v
za dva- in večkrat . . . 45—
pri večjih naročilih primerov
popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
Enostopna pettirista K 1—
lahja vsak dan izveniš ne-
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vojni red

Pretekli teden.

Dne 10. junija sta se oglašila načelnik S. L. S. prelata Kalan in načelnik J. D. S. dr. Ivan Tavčar pri deželni predsedniku grofu Attems ter izjavila v imenu slovenskega prebivalstva dežele, da nimamo in ne bomo imeti nobenih zvez s Trumbičem, da odklanjamo vsako komandiranje na patriotične izjave kot žaljivo, ker nam je udanost do vladarske hiše sveta, da se majniški deklaraciji, ki se opira na avstrijski temelj, nikdar ne bomo odpovedali, da zahtevamo, da se v deželni samoupravi napravi red in občinam zavarujejo njihove avtonomne pravice, da se slovenskemu prebivalstvu v deželi ustavno zajamčene pravice, da se nehaajo preganjanja in krivice, da odločno zavračamo vsako vmešavanje nemško-nacionalne zveze v razmere naše dežele. Deželni predsednik je izjavo vzel na znanje in obljubil, da jo bo sporočil na pristojno mesto. — Politiška oblast je ustavila izdajanje tednika »Domovina«. — V Idriji je 7. t. m. stopilo v štrajk celokupno delavstvo državnega rudnika in po delavskem svetu ozir. poslancu Gostinčarju naznanilo ravnanje in ministrstvu za javna dela svoje zahteve: Zvišanje temeljnih plač, izboljšanje aprovizacije, odpravo militarizacije obratov in nastavev slovenske zmožnosti uradnikov. Minister je deloma priznal opravičenost delavskih zahtev in obljubil odpomoč. 11. t. m. je šlo delavstvo zopet na delo. — Konferenca klubovih načelnikov parlamentarnih strank se je vršila 10. t. m. Večina: Nemci, Poljaki in nemški socialni demokratje se je izrekla za to, da pridri kot prva točka na dnevni red bodočega zasedanja prvo branje proračunskega provizorija, nato pa češki predlog za obtožbo Seidlerjevega ministrstva. — Dr. Concijs, ki se je bil udeležil praških gledaliških slavnosti, je cesar kot namestnika tirolskega deželnega glavarja odločil. To je prvi tak slučaj v Avstriji. — Nemški državni tajnik za zunanje stvari dr. pl. Kühlmann je moral odstopiti, ker so ga zahtevali vsenemski. Njegov naslednik je admiral pl. Hintze. Z ozirom na to je 11. t. m. podal državni kancler grof Hertling v državnem zboru izjavo, da ta oseba izprememba ne pomenja izpremembe sistema, da vztraja kot kancler na svojih političnih nazorih v notranji in zunanji politiki in se slejkoprej drži mirovnega stališča, kakor ga je označil 29. novembra 1917 in kakor ga je izrazil cesarjev odgovor na papeževo mirovno noto 1. avgusta 1917. Tudi Kühlmannov naslednik admiral pl. Hintze bo zastopal to stališče, s katerim se strinja tudi vrhovno vojni vodstvo. — Pruska gosposka zbornica se je izrekla za mir meča; v enakem smislu se je izrekel podpredsednik državnega ministrstva Friedberg. — Nemško časopisje ostro piše proti temu, da bi se rešilo poljsko vprašanje v avstrijskem smislu; avstrijska vlada je nekaj ilstov iz Nemčije prepovedala. Neki dunajski list je poročal, da bo Nemčija v kratkem odklonila rešitev poljskega vprašanja v avstrijskem smislu, nakar je glasilo zunanega ministrstva »Fremdenblatt« naglasil, da Avstrija-Ogrska vztraja na tej rešitvi in da je od tega odvisno tudi vprašanje o poglabitvi zveze z Nemčijo. — Nemško vrhovno armadno poveljstvo je meseca junija izdalo odredbo za naseljevanje Nemcev na Kurskem. — Na Ruskem so pristali levih socialnih revolucionarjev umorili nemškega poslanika v Moskvi grofa Mirbacha in dvignili vstajo proti boljševikom, ki se pa ni posrečila. 7. t. m. so otvorili v Moskvi vseruško skupščino sovetov, ki je z neveliko večino glasov odobrila politiko boljševiške

vlade, dočim je močna opozicija predlagala, naj se skupščina razpusti. V Moskvi je vlada upor zadržala z orožjem, po deželi pa se povsod zbirajo protirevolucionarna krkela, katerih jedro tvorijo Čeho-Slovaki. Razen tega je entente v Arhangelsku izkrcala 10.000 francoskih in srbskih vojakov, ki prodirajo v notranjost. Njihov poveljnik je izjavil, da hočejo braniti deželo proti napadu nemških vojni ujetnikov. Boljševiška vlada je proglasila entente čete za sovražnike in zagrozila s smrtjo vsakemu, ki bi jih podpiral. Vlada v Arhangelsku je pa prestopila na stran entente. — Na italijanskem bojišču smo se umaknili na levi breg Piave. Na planoti Sedmih občin se vrše hudi boji. — V Albaniji so začeli Italijani ob vojski močno ofenzivo. Umaknili smo se na brambo črto severno Fieri-Berata. — Na zahodnem bojišču skušajo nasprotniki motiti nemške priprave za ofenzivo z močnimi krajevnimi napadi. Nemci so vse napade odbili, samo ob Savieresu (med Aisno in Marno) so se nekoliko umaknili.

Na zatežni klopi.

Nenavadni znaki se ponavljajo v sedanjih avstrijskih politiki. Ministrskega predsednika pl. Seidlerja in nekatere druge ministre citirajo zastopniki naroda pred sodnijo. Po osnovnem državnem zakonu ima poslanska zbornica pravico, izročiti ministre, ki kršijo ustavo, državne in sodnemu dvoru. Avstrijski ministrski predsednik je obdolžen tedaj, da je prelomil ustavo, to je one osnovne zakone, ki povzdignejo človeka iz suženjstva, ki izrekajo, da smo si brati, da nima nikdo pravice zaslužiti drugega. Pl. Seidler je obtožen torej, da hoče napraviti iz nekaterih narodov sužnje. Naš poslanec dr. Korošek je dvignil v zvezi s Čehi svoj glas, ki zahteva, naj se postavijo ministri radi ustavolomskega pred sodni dvor. »Na zatežni klop z Seidlerjem in njegovimi tovariši«, tako zahtevajo poslanci, tako zahteva naš narod.

1. Izmaknili so nam Koroško in sedaj hočejo še Trst. Vladni sistem je pripeljal v Trst ne le avstrijsko-nemški kapital, ampak v tržaški luki so se že začeli širiti tudi rajhovci. Vemo, da Slovenci nismo imeli dovolj kapitala, da bi ustanovili in vzdrževali paroplovne družbe, da bi gradili ladjedelnice ter da bi financirali prekmorsko trgovino. Da je postal Trst

svetovna luka, moral je sicer priti tuji kapital, a krivično je, ako je vlada dala Nemcem desetkrat več pravic, kakor bi odgovarjalo njihovemu gospodarskemu prispevanju. Nemci so neoporečni gospodarji pristanišnih naprav, javnih pristanišnih zalog, ladjedelnice ter paroplovnih družb. Prekmorska trgovina je v njih rokah. Oni nadzirajo in vodijo promet v luki. Posledice tega gospodarstva so bile že do sedaj hude za naš narod. Trst bi moral radi svojega bliskovitega razvoja absorbirati preostanek slovenskega naraščaja. Naš narod pa je moral iti preko Trsta v Ameriko. Slovenska zemlja meji ob morje, a vendar nima lastnega pomorskega naraščaja, nimamo slovenskih pomorščakov. Slovenski delavec je pač šel v pristanišče ter se trudil tam kot težak, vladni sistem pa mu je zabranil iti na ladjo, kjer bi postal pomorščak, kapetan.

Z vsa pravico obtožujejo tedaj vladni sistem, ker nam hoče iztrgati Trst, ker nam je že iztrgal Koroško.

II. Vladni sistem je spravil veletrgovino, industrijo in prometna sredstva, ki se nahajajo na naši zemlji, v tuje roke ter nam zabranil, da nismo mogli razviti onih industrij, za katere nam nudi naša narava vse predpogoje. Na to točko obtožnice je ugovarjala vlada, kakor češ da smo lahko zadovoljni, ako plodi našo zemljo tuji denar. Dobro došel bi nam bil tak denar, ako bi samo gradil in vzdrževal podjetja. Znano pa je, da so ta podjetja, ki so zgrajena z nemškim kapitalom na naših tleh, pravcati tabori vsenemškega duha. Ako bi hotel nemški denar ploditi slovensko zemljo, bi vzgojeval slovenskega inženirja, slovenskega trgovskega voditelja itd. Zgodilo se je pa ravno obratno; nemški kapital je pripeljal svoje inženirje, trgovske voditelje itd. in na ta način zabranil, da bi dobili Slovenci taka mesta. Isto se je zgodilo tudi v veletrgovini.

Vladni sistem je omogočil z zakonodajo, s transportnimi tarifi in drugimi sredstvi, da si je ustvaril na Slovenskem nemški kapital glede industrije, prometnih sredstev ter trgovine skoro monopolistično moč. On je kriv, da se ni mogla razviti slovenska industrija, da nimamo slovenske upravljanj železnic, da nimamo slovenske veletrgovine, da se ni mogel razviti slovenski trgovski, inženirski ter sploh tehnični stan. On je kriv, da je Slovenec ostal težak, med tem ko so zasedli tujeji višja mesta v javnih uradih in privatnih podjetjih.

III. V tretji točki obtožujemo vladni sistem, da je izgnal preko 100.000 najboljših mož, fantov in deklet iz naše domovine. Izselili so se, ker jih ni mogla pre-

rediti rodna zemlja vsled sovražnega sistema. Ako bi se mogli v Trstu prosto razvijati in ako ne bi izžemal tujec s svojim kapitalom najbolje darove naše domovine, bi dobil ves naraščaj našega naroda na domačih tleh dovolj kruha. Vladni sistem je kriv, da je na našem ozemlju 115.000 tujcev, med tem ko si morajo naši sinovi in naše hčere daleč po svetu iskati kruha.

IV. Glavna točka naše obtožnice pa pozivlja avstrijski sistem pred sodni dvor radi tega, ker brani slovenskemu narodu uresničiti njegov največji ideal — Jugoslavijo. Ta točka ne spada le pod politični del obtožnice, ampak tudi v gospodarski del. Novo gospodarsko življenje se bo razvilo v Jugoslaviji, blagostanje nam bo zraslo. Vse to, kar je odvzel tuji kapital s pomočjo vladnega sistema, nam bo Jugoslavija povrnila. Ljudstvo bodo bodrili novi, veliki, do sedaj nepoznani pojmi: slovenska paroplovba, slovenska trgovina, slovenska industrija, slovensko delavstvo itd. Vladni sistem nam zabranjuje pot do teh pojmov, do blagostanja.

To so glavne točke obtožnice, s katero kliče naš narod neustrašno avstrijski sistem pred sodnike. Nam ni za glavo pl. Seidlerja in drugih ministrov; za nje se sploh ne zmenimo. Mi zahtevamo, da se preustroji, izpremeni, da izžene dosedanj sistem. Obtožnica je sicer naperjena proti pl. Seidlerju, namenjena pa je vladnemu sistemu.

Obtožba proti ministrom.

Kot beremo v včeraj objavljenem dopisu z Dunaja z dne 10. julija, predlagajo Čehi, da se dvigne obtožba proti ministrskemu predsedniku in ministru notranjih zadev. Kelikor so razlogi za obtožbo razvidni, je glavni vzrok razdelitev Češke v okrožja in odlaganje s sklicanjem parlamenta. Naj pojasnimo pri tej priliki, kako je z obtožbo proti ministrom.

Ministri so odgovorni cesarju in zbornici za vsa svoja uradna dejanja. Vsaka izmed obeh zbornic lahko posadi ministra na zatežni klop. Seveda mora to skleniti večina zbornice. V tem slučaju se mora o sklepu obvestiti nemudoma cesar, obtoženi minister pa mora takoj ustaviti svoje delovanje.

O obtožbi razsoja posebej v ta namen sestavljeni državni sodni dvor. Vanj volita poslanska in gosposka zbornica po 12 neodvisnih, zakonov večjih državljanov, ki pa niso člani zbornice. Od teh 24 članov državnega sodnega dvora jih obtoženi minister in zastopnik obtožbe moreta odkloniti skupno 12, tako da jih ostane le

LISTEK.

Zanimivosti iz svetovne zgodovine.

Anatom Karola V.

Za časa Karola V. je živel najslavnejši tedanji zdravnik, začetnik sedanje anatomije, Andrej Vesalius, 1514—64; po rodu je bil Italijan, rojen pa v Bruslju v Belgiji in zato ga poznamo splošno je s francoskim imenom André Vesale. S svojim delom: O ustroju človeškega telesa — de corporis humani fabrica — je položil temelj anatomiji. Vsled tega je prišel v spor s tedaj vsemogočno inkvizicijo, povod k nastopu je dal pa sledeči dogodek, ki kaže tedanji čas v jako čudni luči.

Bil je neizmerno bogat, ljubljene in osebni zdravnik mogočnega Karola, razvajan od sreče, vpliven dvorjan; a njemu vse to ni bilo nič v primeri z vedo, največji njegov ponos in največje veselje je bila ta. Poznal je tedanje vedo natančno, anatomija takrat ni bila znana. Zdravili so po srednjeveškem načinu, nihče si ni upal razrezati telesa, preiskati posamezne dele in tako priti do spoznanja. Kakšna je bila takrat medicinska veda! Ljudje so najboljše naredili, če so si pomagali sami in res so poznali zdravilne moči rastlin bolje

kakor si mislimo. A marsičemu se moramo smejati: požgan peteršilj so uporabljali za okrepitev spomina, žolč sove, zajca in petelina so pomešali s krvjo in uporabljali to zmes proti očesnim boleznim, olje črnih polžev so mazali na lišaje itd. Proti putiki ali revmatizmu sploh je pomagala samo kri tistega goloba, ki so ga ubili na veliki petek med cerkvenim obredom. Kogar je tresla mrzlica, mu ni bilo treba izgovoriti drugega kakor besede: paks-maks-faks in ozdravljen je bil. Latinske, grške, hebrejske besede, vse je bilo dobro in bolj ko je bila sestava neumna, bolj je pomagalo.

Pravih zdravnikov je bilo malo; če so pa hoteli kaj znati, so se zatekli h Grkom in Arabcem, študirali so starega Hipokrata in Galena, učili so se od slavnega Arabca Avicena. Kljub temu so bili proti nekaterim boleznim brez moči, tako proti kugi, raznim izpuščajem itd.; ruščali so kri ali pa dajali odvajalna sredstva, kadili so z brinjem, timijanom in smolo. Ko je l. 1295. naš vojvoda Albreht I. mislil, da je zastrupljen, in ker nobeno drugo sredstvo ni pomagalo, so ga obesili za noge, da bi imel strup prost izhod skozi usta, nos, ušesa in oči. Vojvoda se je seveda onesvestil, vendar je ozdravel, a izgubil je vsled te čudne operacije eno oko, ker ga je zalila kri. Zdravniki so pa rekli, da se je v to oko zatekel strup, ga sicer končal, a rešil tako

vojvodi življenje. Da je tak izredno nadarjen in izobražen mož, kakor je bil Vesale, skušal priti na drug način do cilja, si lahko mislimo. Predvsem je hotel spoznati telo, kako je sestavljeno; ker le potem moremo priti do bolezni do živega, če vemo, kje tiči. Nekoč je umrl v njegovi hiši neki prijatelj njegov iz Flandrije. Predno bi ga pokopali, ga je hotel Vesale razrezati, študirati sestavo telesa ter iskati bolni del. Delal je ponoči, v viharji divji noči avgusta, med hudo nevihti. Kmetje, ki so stanovali v bližini, so slišali baje kriki, ki je šel skozi mozeg, pa se je izgubil v nevihti. Kaj človek med viharjem vse ne sliši! Zjutraj se Vesal ni nikjer pokazal, sumnja se je začela obračati nani. Pa gre neki plemeniti, ki je vsak dan občeval z njim, k njemu na stanovanje. Vstopi in udari mu v nos jako neprijeten duh. Zdravnika vidi, ko stoji pred mrtvim truplom svojega prijatelja. Roke so mu krvave in v njih drži srce, še trepetajoče srce svojega mrtvega prijatelja.

Vsaj tako je mislil da vidi, prestrašen je bil do smrti in ni vedel, ali je res videl ali ne. Prepričan je pa bil. In tako je to strašno pravljico pravil okoli in kmalu so govorili po celi deželi: André Vesale je seciral svojega prijatelja še, ko je bil ta živ, iz samega pregrešnega pohlepa po znanju.

André Vesal je ostal miren in ni na-

pravi nobenega koraka proti razširjanju te govorice. Seciral je mrtvega do konca in je odpotoval potem na Španjo. A glas o grozodejstvu je bil že pred njim tam. Komaj pride na dvor kraljev, že se oglašajo tožitelji, podpirajo jih zbegani sorodniki mrtvega plemiča; oni mislijo ravno tako kakor množica preprostih ljudi, da je Vesale navaden hudodelec. Tako malo so poznali namreč takrat ustroj človeškega telesa, tako naivno je bilo znanje zdravnikov o najnavadnejših pojavih človeškega življenja, da so mislili, človek, ki so mu izrezali srce iz prsi, še živi in trpi.

Celo medicinci so Vesala obtožili. Samo Karol, brihten kakor je bil zmiraj, je vedel, kaj je Vesal, okusil je bil njegovo spretno roko in zdravniško umetnost na sebi in sorodnikih, ostal mu je zvest in ga je srčno zagovarjal. V osebnem razgovoru s kraljem je Vesale odpravil tudi najmanjši dvom, ki bi jih bil ostranil kralj še imel. A ljudstvo ni verjelo, balo se je vraga, ki tiči v Vesalu, ki išče srce samo zato, da študira — oziroma drugi so rekli, da je ta glas glas ljudstva. In dvignila se je proti ubogemu zdravniku sila, proti kateri so bili tudi kralji brez moči, močna dovolj, da pokliče Vesala kljub kraljevi zaščiti in njegovemu varstvu na zagovor: inkvizicija.

In moral je iti; ta imenitni in nad vse izobražen mož je moral iti pred svoje sod-

12. V slučaju, da število odklonjenih ne znaša 12, se jih toliko izžreba, da znaša končno število 12. Da je spoznan minister krivim, je potrebno, da glasuje vsaj 8 članov za to.

Če je spoznan minister krivim, mora vedno iti iz službe, poleg tega je obsojen lahko na odpust iz državne službe sploh in na izgubo političnih pravic. Proti razsodbi državnega sodnega dvora ni mogoče nikako pravno sredstvo.

Cesar more obsojenega ministra pomilostiti le v slučaju, da to predlaga tista zbornica, ki je naperila obtožbo. — (Po Eperjesy, Österreichische Bürgerkunde, Dunaj, Denticke.)

Hrvatski sabor.

V seji 9. t. m. je po izključenju od 60 sej prvič zopet navzoč posl. St. Radić. Vloženih je bilo 12 interpelacij, med temi 8 Radićevih. Prvi je govoril poslanec Svetozar Pribičević, ki je odgovarjal v prvi vrsti na dr. Lorkovićev govor. Rek je, da bi bil moral dr. Lorković govoriti svoj govor tudi iz vrst koalicije. Kar se tiče finančnega vprašanja, zastopa koalicija stališče avtonomije. O koncentraciji narodnih moči je rekel, da ni svrha, ampak sredstvo; treba si je razdeliti vlogo. Med Hrvati in Srbi morajo prenehati vse ograde in razlike.

Nato je koalicija predlagala, da se debata o indenniteti zaključi, kar je pri opoziciji izzvalo viharne proteste. Po daljšem pogajanju so se zedinili tako, da je opozicija umaknila svoje interpelacije, večina pa predlog za zaključenje razprave.

V popoldanski seji je prvi govoril frankovec dr. Pazman. Rek je, da je tudi on za narodno edinstvo, toda na realnem in ne pesniškem temelju. Z jugoslovansko strujo treba računati, to priznava, toda koncentracija se spričo velikih razlik v nazorih ne da tako lahko doseči. Čista stranka prava je pripravljena pustiti Jugoslovanom prosto roko, ako ji le-ti puste ravnati, kakor sama hoče. Čista stranka prava na Hrvatskem, v Bosni in Dalmaciji politično Srbov ne more priznati, zato more priti do koncentracije samo v čistem hrvatskem duhu.

Nato je dobil besedo posl. St. Radić (kmetška stranka): Likvidacija vojne se je začela, toda ne v tistem zmislu, kakor so nameravali njeni povzročitelji, marveč iz srede narodov. Zato se moramo Jugoslovani vprašati, na kakšen način moremo pri tej likvidaciji priti do besede, tako da bomo izšli iz te vojne čisto svobodni in ojačeni. Do začetka likvidacije sta dovedli ruski revoluciji. Ves svet hrepeni danes po miru. Ko bi ne bilo ruske revolucije, bi bilo prišlo do protidemokratske oligarhije treh cesarjev: nemškega, ruskega in avstrijskega in vsi narodi bili ostali sužnji. Ruska revolucija je pa onemogočila vsak imperialistični mir in ustvarila temelj za edino pravični in trajni republikanski mir. Divna demokratska Amerika bo delo Rusije, ki se je zamočvarila v boljševizmu, dovršila, kajti Amerika pomenja organizirano svobodo, produktivno bogastvo in popolno socialno enakost. Le tisti, ki zastopa pravico, bo zmagal in na surovo silo se morejo opirati le še norci in lopovi. Vsa demokracija sveta je proti Nemčiji, ne proti narodu, ampak proti sistemu, s katerim hoče podjarmiti donavsko monarhijo, Bolgarijo in Rusijo. Govornik opozarja na novo orientacijo italijanske politike, ki je od mrzkega imperializma prišla do tega, da išče dobrih odnosov z nami. Brez tiskovne in shodne svobode se je izvršila v nas velika evolucija, ki nas uči, da postanemo svobodni sedaj

ali nikdar. Samoodločba ni več fraza, ampak gola realnost. Govornik se poteza za edinstvo z Bolgari, ki so duhovno pristopili jugoslovanskemu bloku. Ožigosa politiko srbske države, ki ni temeljila na jugoslovanski skupnosti in zato doživela fiasko, ki ga je popravila šele tedaj, ko je v njej prodrla misel edinstva s Hrvati in Slovenci. Potem je slavil govornik hrvatski tip, ki se je v vseh časih boril proti dualizmu; Hrvati edini so bili v opoziciji tudi tedaj, ko so bili Srbi in Čehi oportunisti. Protestira proti centralizaciji hrvatskega gospodarskega življenja na Ogrskem. Ta prizadevanja so vzbudila med narodom nepopisno ogorčenje proti koaliciji in Madžarom. Za koalicijo so samo še Srbi, ker se boje za osebnost varnost. Kljub temu prizna, da je koalicija prava ljudska stranka, da si njena praksa madžaronska. A narod zahteva danes politiko narodne samostojnosti in pričakuje od koalicije, da bo honorirala njegovo zahtevo. Toda po govorih podbana in dr. Popovića ne najde v koaliciji nobenega jamstva za to. Govornik je proti niveliranju med Hrvati, Srbi in Slovenci, pač pa za harmonizacijo, organizacijo, asociacijo. Velik očitek proti koaliciji je ta, da ne zahteva združitve s Slovenci. (Koalicija ugovarja.) Govornik konča s pozivom, naj se stranke zedinijo vsaj tako daleč, da bo sabor sklepal enodušno.

Za Radićem je govoril njegov tovariš poslanec Tomo Jalžabetić o rekvizicijah in krivičnem postopanju nasproti kmetijstvu. Danes si kmetica za mernik pšenice ne more kupiti enega predpasnika. Zahteva razne zakonske reforme za kmetijski stan. Glasoval bo proti indenniteti.

Ban in saborski predsednik sta naknadno ukorila poslanca Radića, ker da je napadal nemško državo in armado.

V seji 10. t. m. je imel poročevalec dr. Simeonović-Čokić sklepni govor v indennitetni razpravi. Naglašal je, da stoji koalicija na stališču finančne samostojnosti. Narodni problem se more rešiti le na podlagi narodne enotnosti in ne na podlagi zgodovinskega državnega prava. Do narodne edinstva moramo priti potom evolucije brez sile in nasilja.

Nato je večina sprejela indennitetno predlogo v prvem in drugem branju.

Mažarska gospodarska ofenziva proti slovanskemu jugu.

V nedeljo, dne 7. t. m. se je vršil v Budimpešti občni zbor ogrsko-bosenske in orientalske centrale. Predsedoval je tajni svetnik in predsednik peštanske komercialne banke Leon Lanczy, a navzoči so bili pravosodni minister dr. Töry in Szterenyi, turški in bolgarski generalni konzuli in zastopnik skupnega finančnega ministristva sekčni načelnik Oto Frangeš. V svojem pozdravnem govoru je govoril Leon Lanczy o odnosih Ogrske z Balkanom in Orientom. Končno se je dotaknil bosenskega vprašanja in izrazil željo, da bi se Bosna in Hercegovina, glede katerih je ugotovljeno ogrsko zgodovinsko pravo, pripojili neposredno kroni svetega Stefana, ker tega ne zahtevajo samo legitimni interesi Ogrske, nego tudi boljša bodočnost bosenskega naroda!

Za njim je govoril trgovski minister Szterenyi, ki je najprej toplo pozdravil turške zastopnike, dočim je na Bolgare popolnoma pozabil. Nato je prešel na Bosno in rekel: Gospod predsednik je opozoril na vejo naše zgodovine, ko je iz naše zgodovinske pravice na Bosno in Hercegovino sklepal na lepo rešitev v bodočnosti. Temeljem tega zgodovinskega raz-

voja ali prava je ob sebi dana naša vloga nasproti Bosni in Hercegovini. S tega stališča je položaj popolnoma drugačen nego nasproti ostalim delom vzhoda. Tu moramo čim preje in čim brže popraviti težke pogrške prošlosti. Namesto politike egoizma z ozko ograjenim obzorjem, mora Ogrska tu izvajati gospodarsko politiko, ki bo šla do skrajnih mej nesebičnosti. Bosne in Hercegovine ne smemo smatrati za kolonijo, katero hočemo izkoristiti, marveč moramo stremeti za tem, da bosta ti dve pokrajini sodelovali v vseh razmerah narodno-gospodarske politike Ogrske. Na ta način moramo skušati, da duševno popolnoma privežemo nase ta narod, ki se, razdeljen v verske skupine, nikoli ni mogel stopiti v eno narodno telo. Vsi interesi Ogrske so zvezani s tem, da se narodi Bosne in Hercegovine prepričajo o tem, da neglede na prave, ki je tu na krmilu, ni nobene razlike v mišljenju, da se morata Bosna-Hercegovina tako glede svojih čustev kakor tudi glede svojih gospodarskih interesov popolnoma spojiti z deželami svete ogrske krone. To more biti po mojem mnenju edina prava politika bodočnosti. To stališče mora biti za nas smerica v vseh naših gospodarskih prizadevanjih. Mi ne želimo teh dežela izrabiti, marveč jih oploditi in jih s pomočjo mažarskega kapitala, mažarskega znanja in mažarskega dela privezati nase.

»Obzor« opozarja na novo banko, ki se snuje v Zagrebu v zvezi z nekaterimi hrvatskimi ter dunajskimi in budimpeštanskimi bankami pod naslovom »Hrvatska trgovinska banka«. Predsednik nove banke bo bivši ban baron Skerlecz, v ravnanstvu bodo razven drugih Antić, grof Drašković, grof Pejačević, dr. F. Poljak, dr. R. Kraus, dr. S. Posilović, baron Guttmann in drugi. Med sodelujočimi bankami je na prvem mestu ogrska komercialna banka, katere predsednik je Lanczy. Potemtakem je lahko sklepati, da bo nova banka etapa na Balkan in bo imela v prvi vrsti nalogo, da podvrže gospodarsko življenje na Hrvatskem in v Bosni-Hercegovini kolikor mogoče ogrskemu vplivu.

Trst in jugoslovansko vprašanje.

V »N. Fr. Presse« objavlja vitez Escher, član gosposke zbornice in veletržec, svoja razmotrivanja o Trstu in jugoslovanskem vprašanju. Pri tem ga s posebnim veseljem napolnjuje: 1. državna neposrednost Trsta, in 2. da mesto ni okuženo »od narodnostnega sovraštva in prepira«.

Če si pa stvar ogledamo natančneje, vidimo, da Trst ni niti državno neposreden, niti ni bil obvarovan »narodnostnega sovraštva in prepira«. Trst je podrejen neposredno nam est n i š t v u s sedežem v Trstu. Trst se je svoječasnno pridružil kot lastna kronovina: vsled tega je državno neposreden, enako kot so ostale kraljevine in dežele. Podrejene so dotičnim namestnikom ali deželnim predstvom ali njihovi deželni zbori kot postavodajalne korporacije so podrejene naravnost deželnemu gospodu, ki z njimi kot odločilen faktor zakonodaje s posredovanjem svojega ministristva občuje prav tako kakor z državnim zborom.

Trst se v tem oziru razlikuje od ostalih kraljestev in dežel v tem, da njegov občinski zastop, mestni svet, posluje obenem kot postavodajalni deželni zbor. Sklicuje se s ces. patentom prav tako, kakor državni zbor in ostali deželni zbori. Kot občinski zastop je sedaj mestni svet v Trstu nadomeščen z vladnim komisarjem, kot deželni zbor se ne more nadomestiti, in tako je Trst prav tako kot dru-

ge kronovine brez deželnega zbora, ker vlada ni razpisala predpisanih novih volitev.

Da pri razpustu niso igrali vloge samo politični vzroki, marveč tudi »narodnostno sovraštvo in prepir«, je dokazano z dejstvom, da je občinski zastop tržaškimi Slovencem kratkoma vse odrekel, kar vsebuje § 19 državnega temeljnega zakona in da se tržaški Slovenci proti temu branijo, je tega »sovrastva in prepira« kriv občinski zastop, ki jim j odrekl državno-pravno zajamčene pravice.

Če govori vitez Escher o monarhiji, to nikakor ne velja za Slovence: ti so prvi prebivalci mesta in okolice, med tem ko so drugi potomci priseljencev. Njihova stališča se je zadnji čas v toliko zboljšalo, da se novi namestnik z njimi lahko sporazumi potom češčine in da vladni komisar priznava njihove jezikovne zahteve. Šol pa še vedno nimajo in dočim vladne skrbi za nemške otroke, so tržaški Slovenci navezani na samopomoč. Šele zadnji čas se jim je vsaj začasno nekoliko zboljšalo, ker se nahajajo v Trstu zaposlovalni tečajji slovenske goriške gimnazije. Narodno sovraštvo pa obstaja in bo obstajalo, dokler ne bo vlada dala tržaškim Slovencem pravic.

Vitez Escher odreka Slovincem in Hrvatom tudi dostop do morja, ki se tako rekoč razgrinja pred njihovimi očmi. Istra, ki meji neposredno na Trst, »ne pride v poštev« in o Dalmaciji sploh ne govori. Pravica do morja se po njegovem nauku pričinja šele — 100 km od tržaških vrat. Tam šele, kjer pričinja »širše nemško ozemlje«, se more govoriti o zaledju s Trstom kot pristaniščem.

Zdi se, da vitez Escher ne ve, da tudi v tem zaledju, katero označuje kot nemško, živi milijone Slovanov, ki imajo do Trsta najmanj toliko pravice, kakor južni Nemci in vzhodni Švicarji, za katere reklamira Trst.

Vsekako ima prav, da je železniška politika, kakor se je uganjala doslej, bolj upoštevala Švicarje, Bavarce in Pruse, kakor pa prebivalstvo lastnih dežel in da imajo tako severni Slovani kakor tudi Jugoslovani, ki mejijo na Trst, polno pravico, da zahtevajo zboljšanje. Če se to označuje kot narodnostno sovraštvo in prepir, jih to ne bo odvrnilo od zahteve svojih pravic.

In v Trstu samem ne smejo odločevati elementi, ki so jih naselili iz vseh držav, marveč tu se mora upoštevati pred vsem tisto prebivalstvo, katerega gospod je — cesar Karel. Potem bo razvoj Trsta zagotovljen, ne da bi bilo treba klicati pomagačev iz vseh mogočih držav.

Izpremembra v nemškem zunanjem uradu in Avstrija-Ogrska.

»Arbeiter Zeitung« se v uvodniku peča z zadnjo notranjo zmago pruskega militarizma in zaključuje: Na Nemškem odločajo sedaj vojaki! Nihče ne more misliti, da bo stal admiral pl. Hitzte proti Ludendorffu tako, kakor je stal Bismark proti Moltkeju. Zato bo kljub vsemu besedičenju, da osebna izpremembra v Berlinu ne pomenja izpremembe v sistemu, zmaga generalov nad gospodom pl. Kühlmannom po vsem svetu zatrla zadnjo sled upanja, da je mogoč skorajšen mir! Zato Avstrija-Ogrska spričo dogodkov na Nemškem ne more molčati. Ne dvomimo, da vladajoči činitelji pri nas žele miru; gospodarske, socialne in politične razmere, v katerih živimo, jim dajejo pač dovolj razloga, da končajo vojno, kakor hitro mo-

nike, ki jih je tako globoko iz srca ven zaničeval. Zagovarjati se je moral, on, ki je bil sam več vreden, kakor podvojena množica vseh, in ki je s svojim umom in s svojo brihtnostjo storil za človeštvo več kakor podesetorjena inkvizicija.

Kralj je poznal načela in manipulacije inkvizicije in se je bal, da je njegov prijatelj brezpogojno izgubljen. Kajti sodišče je obstajalo povečini iz ljudi, ki so že po svojem nizkem obzorju morali biti nasprotniki Vesale. Zato je prevzel Karol sam predsedstvo v sodišču, poklical je zdravnika k sebi in ga je zaslusal v navzočnosti velikega spremstva. Bili so zraven sovražniki Vesale, pa tudi nekaj prijateljev je bilo vmes.

Vesal je prišel, ponosen, neupognjen. Na vsa vprašanja je imel en sam odgovor: Stori sem, kar mi je narekovala ljubezen do vede in pa želja, pomagati človeštvu. Vprašali so ga, če je flandrijskega plemenitnika res pri živem telesu seciral. Z mrtvim nasmehom je odgovoril, da tak človek, ki smo mu vzeli srce iz telesa, venčar ne more biti več živ. Odgovoril pa ni asno in določno, če ni onega plemiča razno s tem umoril, da mu je rezal srce ven. To njegovo čudno obnašanje je bilo samo zraz njegovega ponosa, a kralj se je razno tega najbolj bal, vedel je, da je življenje zdravnikovo sedaj v največji nevarnosti. In res, videli so v dvomljivem na-

stopu najboljši dokaz krivde, zahtevali so obsodbo.

Kralj je pa takole odločil: »Če ste krivi, André Vesale, božji obsodbi ne boste ušli. Če ste pa nedolžni, je pa kljub temu Vaša dolžnost, da pomirite javno mnenje; dosedaj namreč niste naredili ničesar, da odpravite sum, ki teži na Vas. Zato Vam rečem, romajte v Jeruzalem k božjemu grobu in ne smete prej nazaj, dokler Vas moja cesarska volja spet ne pokliče na dvor.« André Vesale je sklonil glavo in se je pokoril.

Se istega leta je odšel v Palestino, srečno prispel tja in obiskal vse svete kraje. Na potovanju nazaj je sklenil, ostati v Rimu in prositi papeža odpuščanja in obenem pomoči proti mogočnim njegovim sovražnikom. Gotovo je pa moral biti odstopen več let, kajti Karel V. je umrl l. 1558., Vesale sam pa l. 1564. in o smrti njegovi beremo kmalu po odhodu iz Palestine. Tudi bi mu ne bilo treba zaščite papeža, če bi bil Karel še živ.

Beneška republika je slišala o Vesalu in da je ravno v Palestini. Benečani, ki so bili povsod po svetu doma in ki so gledali vanj s čisto drugimi očmi kakor španska inkvizicija, so se bili seveda od srca smejali, ko so slišali čudne zgodbe o Vesalu, o njegovih zvezah z vragom itd. Niso se ga bali, temveč med seboj so ga hoteli imeti, dož mu je poslal pismo v Jeruzalem

in ga povabil v Benetke, da ga bodo znali tukaj vse drugače ceniti kakor pa na Španskem. Poslali so ladjo ponj in Vesale se je odpeljal.

Znano je pa vsakemu, da so navadni mornarji zelo praznovorni in godrnjali so, ko so slišali, da je njihov popotnik strašni Vesale. In res, čez par dni vožnje je že razsajal vihar, se sicer kmalu unesel, a zopet začel, ko so bili nekako pri jonskem otoku Zante. Ponoči je postala nevihta takko huda, da so se pripravili tudi na najskrajnejše. Vesale ni obupal, nasprotno, skoro vesel je bil in dobre volje. Njegov mir je mornarje izpočetka potolažil, pozneje je pa vplival ravno nasprotno, prepričani so bili, da je v zvezi z vragom.

Ponoči so čutili strašen sunek, ladja se je nagnila na stran, si sicer opomogla, a neki mornar naznani, da gre voda že v trup. In že se začne ladja potapljati. Tedaj pa kapitan ne more več dušiti upora, mornarji se vržejo na Vesala, pobijejo ga na tla in vržejo v morje.

Zadnji krov ladje je bil že pod vodo, moštvo spleza na jambore in v vrvi ter se priveže. A vrtnice zagrabijo ladjo ter potegne v hladni grob častnike in moštvo, ne eden se ni rešil.

Vesala pa je prijel mogočen val ter ga vrgel na suho. Onemogel je zaspal na ostrinah neke skale. Ko se zopet zave, vidi, da je na pustem, neobljudenem otoku. — Ta-

kih majhnih otočkov je v Sredozemskem morju in njegovih razrastkih zelo veliko; navadno so skalni, brez vsakega rastlinstva, včasih pa pokriti s travo in pasejo se tam ovce, včasih tudi koze. Italijani pravijo takim otokom scoglio, po naše bi jim rekli skalne pečine ali kleti. Na koze nas spominjajo imena Capri, Cabreza, Kozji otoki itd. — Lakota in žeja ženeta zdravnika naprej, v notranjost otoka. Žejo mu potolaži mrzel studenec, lakote pa ne more utešiti. Hodi naprej in naprej in gotovo je hodil tako dolgo, da je slabost potisnila prej tako krepko telo k tlom. In umrl je od lakote, najslabnejši zdravnik svojega časa, mož, o katerem so se najbolj prepirali in katerega so najmanj razumeli, ljubljeneč Madrida, pa tudi najbolj osovražena oseba tam, umrl je v divji naravi sam, nihče mu ni prižigal luči na grobu.

Več let potem je prišel neki italijanski pozlatar tja, našel je truplo, spoznal je slavnega anatomo po listinah, ki so se ne-poškodovane ohranile. Skopal mu je grob, odšel je, pa ni imel več prilike, pokazati komu drugemu, kje počiva truplo učenjaka.

Od tedaj naprej počiva v tuji zemlji oni, ki nikdar ni poznal miru. Tak grob je kakor nalašč zanj. Nobeden ne pozna mesta, kjer je trohnelo njegovo telo. Pač pa je njegovo mesto v razvoju človeštva neomajno in bo ostalo za vse čase.

goče. Toda s pobožno željo, ki si ne upa izbrati sredstev do cilja, ni nikomur pomagano. Kar potrebujemo, je to, da ugotovimo cilje, za katere se borimo in preko katerih vojne ne bomo nadaljevali. V svojem govoru nasproti deputaciji dunajskega občinskega sveta je dejal grof Czernin: »Ne borimo se za imperialistične, aneksionistične cilje, ne za lastne ne za nemške; v svojem govoru v delagacijah je rekel, da hoče Avstrija-Ogrska braniti le »predvojno posest svojih zaveznikov«. Sedaj, ko na Nemškem čimdalje bolj prevladuje stranka, katere vojni cilji segajo preko predvojne posesti stanja zaveznikov, se mora jasno in nedvoumno ugotoviti, če sta Berlin in Dunaj tudi sedaj še edina v ciljih in dolgotrajnosti vojne. Pogajanj z Nemčijo potrebujemo; toda pogajanj ne le o »poglobitvi in izpopolnitvi« zveze, pogajanj ne le o poljskem vprašanju, marveč pogajanj predvsem v tem, za katere cilje se borimo in na kateri meji naj vojna končno neha. Kajti tega tudi najstrastnejši zagovorniki zveze v Avstriji ne morejo misliti, da nam ima edino le nemško vojno vodstvo predpisati, za kaj in kako dolgo se moramo bojevati.

Razmotrivanja o miru.

Stališče Nemčije.

Budimpešta, 12. julija. Na merodajnem mestu so izjavili berlinskemu dopisniku »Az Est«: Nemška vlada zdaj ni voljna, da stavi mirovne ponudbe, ker se ji to zdi odveč in bi se ne dosegel uspeh. Nemčiji se niti ne sanja, da obdrži Belgijo, toda dovoliti ne more, da ostane Belgija ozemlje za nastop ententinih čet. Mir pričakujejo le od dogodkov na bojišču. Grof Hertling je svoj čas izjavil v nekem razgovoru, da pričakuje še letos mir in vojno vodstvo soglašja z njim, ker trdno računa, da se bo odločila vojska na raznih bojiščih še letos. Z ozirom na zadnje govore državnikov sporazuma zavzema vrhovno vojno vodstvo stališče, da se vojska nadaljuje in da Nemčija ne stavi nove mirovne ponudbe, dokler ne pokaže sporazum, da je naklonjen miru.

Bavarski kralj o položaju.

Monakovo, 12. julija. (K. u.) Na dvorišču princ Arnulfove vojašnice so zaprsegali danes v navzočnosti kralja in generalov čete. Kralj je nagovoril vojske z govorom, v katerem je rekel med drugim: »Preostane drugega, kakor da se vojskuje, mo in zmagujemo naprej, dokler ne uvidijo naši sovražniki, da so njih napor brezuspešni.

Standard v miru.

Amsterdam, 12. julija. (K. u.) »Standard« je objavil članek o ministrski krizi na Nizozemskem, v katerem izvaja: Kdor računa v sedanjih političnih krizi le z notranjimi zadevami in obravnava zunanjo politiko kot postransko stvar, ravna zelo neprevidno. Zdi se nam, da so prikrili volilni program tako, kakor da se vrne že leta 1918 svetovni mir. Mogoče je, da se bliža mir, a ravno tako še lahko izostane eno ali dve leti.

V Franciji.

Zeneva, 12. julija. Pavel Mistral je objavil v Humanité članek, v katerem zahteva, naj precej naznanijo vojne smotre in uvedejo iskreni razgovor med vojskujočimi se državami. Večina narodov sporazuma to zahteva. Posebno francosko časopisje vedno bolj zahteva, naj se oprimejo vsake možnosti o miru in razpravljajo o njej.

Nemški državni zbor.

Hertlingova vlada si je ohranila svojo staro večino. Glavni odsek nemškega državnega zbora si je namreč dovolil vojne kredite v višini 15 milijonov mark. Poljaki so se vzdržali glasovanja, proti so glasovali le neodvisni socialni demokrati. O dogodkih, ki se tičejo notranjih zadev Nemčije, se poroča:

Berlin, 12. julija. (K. u.) Glavni odsek državnega zbora je nadaljeval razpravo o političnem položaju v navzočnosti kanclerja, več državnih tajnikov in mnogih poslancev.

Narodno-liberalni poslanec Stresemann je izjavil: V svojem zadnjem govoru, ki ga je govoril državni tajnik pl. Kühlmann in ki je tudi povzročil njegov padec, je pokazal, da ni umeval presojati učinka svojih izjav v notranji politiki in sicer v taki meri, ki se ne sme nikdar pri kakem državniku pojaviti. Govornik odklanja napade na kanclerjevo politiko in na njegovo stranko. Kancler je obvaroval s svojim vodstvom državnih poslov državno ladjo, da se ni gugala. Pomagala mu je okolnost, ker pozna parlament. Vrhovno vojno vodstvo in vodstvo zunanjih zadev si morata zaupati. Nasproti novemu državnemu tajniku nimamo nobenih predsodkov. Ne poznamo ga in ga bomo presojali po njegovih dejanjih.

Kancler grof Hertling je v kratkem govoru odgovarjal Stresemannu. Pomnil je

še enkrat najvažnejši del svojih včerajšnjih izjav in o smotrih državne politike na vzhodu in na zahodu. Svoj govor je končal: »Pomagajte mi, gospodje, da držimo v notrajnosti enotno fronto, ki je velike važnosti za naše brate zunaj na bojišču. Vsi sodelujte, da prebijemo težko dobo vojske, ki jo moramo vojskovati, dokler se vojskujemo, do častnega konca.«

Posl. Warmuth (nemška frakcija) je pritrdil kanclerjevemu izjavljanju o politiki na vzhodu in na zahodu.

Neodvisni socialni demokrat poslanec Ledebour je izjavil: Dokler je delal Kühlmann politiko vrhovnega vojnega vodstva, mu je dobro šlo, ko mu je pa ušel lastni nazor, se je položaj spremenil. Govornik se je pečal nato z nemško politiko na vzhodu in izjavil, da tam niso postopali po priznanih načelih pravice samoodločevanja. Če bi Nemci ustvarili v tej točki popolno jasnost, bi narodi ententinih držav prisilili svoje države k miru.

Odsek je na to pritrdil 15 tisoč milijonskemu vojnemu kreditu.

Berlin, 12. julija. (K. u.) Državni zbor je rešil danes v tretjem branju davčne predloge. Jutri bo razpravljal o vojnih kreditih in se podal na to na poletne počitnice.

Berlin, 12. julija. (K. u.) »Vossische Zeitung« poroča: Namestnik državnega kanclerja pl. Payer je priredil razgovor, pri katerem se je veliko članov državnega zbora razgovarjalo s poslanikom pl. Hintzejem.

Berlin, 12. julija. »Tägliche Rundschau« poroča: Državni kancler je danes zopet odpotoval veliki glavni stan.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 12. julija. Uradno:

Nikjer večjih bojev.

Načelnik generalnega štaba.

Bitka na Francoskem.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 12. julija. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Ruperta.

Topniško delovanje je zvečer oživelo in se je ponoči okrepiło do silnih ognjenih napadov na bojnih postojankah in v ozadju. Jugozahodno od Yperna in pri Bailleulu kakor tudi severno od Alberta smo močnejše sunke, večkrat pozvedovalne oddelke sovražnika odbili.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Med Aisno in Marno je bojevanje Francozov ostalo živahno. V bojih pred postojankami ob gozdu Villers Cotterets smo ujeli ujetnikov. Vzhodno od Reimsa smo odbili pozvedovalne sunke sovražnika.

Poročnik Neckel je priporil svojo 20. zračno zmagao. Od včerajšnje ameriške skupine, ki je hotela napasti Koblenz, smo sestrelili tudi šesto letalo.

Berlin, 12. julija. zvečer. Uradno: Krajni boji se bijejo jugozahodno od Bailleula in na zahodnem bregu Avre.

Prvi glavni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Iz Rusije.

Nastop entente v Rusiji.

Stockholm, 12. julija. »Dagbladet« poroča, da je sklenil vojni svet entente, da nastopi z oboroženo silo v Rusiji.

Stockholm, 12. julija. Japonski minister grof Terauchi je oficijelno izjavil, da so zavezniki poverili Japonski naloge, naj intervenira v vzhodni Sibiriji.

Odločitev in mir zavisita od naše

gospodarske pripravljenosti.

Krepite jo s podpisovanjem

8. vojnega posojila.

Politične novice.

+ **Za deklaracijo.** Podpisani občinski zastop občine Libušnje, pol. okraj Tolmin, slovesno izjavlja, da se pridružuje deklaraciji Jugoslovanskega kluba za združitve vseh Jugoslovancev ter izreka zaupnico Jugoslovanskemu klubu. Županstvo Libušnje, 7. julija 1918. J. Sivec, župan. F. Ivančič, M. Gabršček, J. Gabršček, I. Rutar, I. Skubic, J. Šturm, J. Gregorčič, I. Smrekar, starešine.

+ **Košana.** Tudi tukajšnji občinski odbor je imel vsled neprestanih okrožnic deželne odbora svojo sejo dne 30. junija t. l. Sklenil je sledeče: Tukajšnji občinski odbor neomajno vstaja na stališču državnopravne deklaracije Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917 ter odklanja vsako drugo stališče, naj se predlaga od katerekoli strani. Sledi 18 podpisov navzočih odbornikov, nasproti samo eden!

+ **Krajinski odbor S. L. S.** za občine Brezovica, Dob, Krtina in Podrečje s sedežem v Dobu se je na sestanku 7. t. m. v Dobu izvolil in konstituiral. Določili so se tudi zaupniki za vse štiri občine.

+ **Slovenec in Slovenski Narod** izvršujeta predpriprave, da bosta izhajala kot jutranja lista. V ta namen sta javila policijski oblasti, da bosta kot jutranja lista pošiljala svoje krtačne odtiske ob polnoči na cenzuro. Policija te napovedi ni vzela naznanje z motivacijo, da nima za ponočno službo dovolj cenzorskih moči na razpolago. Kakor da bi bilo časopisje tukaj radi cenzure, ne pa cenzura radi časopisja. V ti zadevi se je oglašila včeraj popoldne pri namestniku deželne predsednika deputacija »Slovenca« in »Slovenskega Naroda« pod vodstvom državnega poslanca dr. Ravniharja. Deputacija je protestirala proti utesnitvi svobode tiska, zlasti pa proti dejstvu, da ljubljanska policija nima za oba dnevnika časa za ponočno cenzuro. Dvorni svetnik vitez Laschan je vzel pritožbo na znanje in obljubil, da bo zadevo proučil. Proti odloku policije se bo seveda vložila formalna pritožba.

+ **Pojasnila o aktualnih vprašanjih zunanje politike** bo povodom otvoritve parlamenta podal ministrski predsednik dr. pl. Seidler po obvestilih zunanjega ministra grofa Buriana. Enaka pojasnila bo podal v ogrski zbornici dr. Wekerle.

+ **Državnozbornski delovni načrt.** Z Dunaja poročajo 11. t. m.: Konferenca klubovih načelnikov, ki se vrši v ponedeljek, bo določila število govornikov za proračunski provizorij in dolgotrajni govor. Ves prihodnji teden naj bi bil posvečen združenim razpravam o proračunskem provizoriju in nujnih interpelacijah, nakar bi v ponedeljek 22. in v torek 23. julija razpravljali o češkem predlogu za obtožbo ministrov. Po glasovanju o tem predlogu, o katerem se z gotovostjo pričakuje, da bo odklonjen, naj bi se še v tokrovi seji začela debata o vojaških zadevah in v sredo končala. Za četrtek 25. in petek 26. t. m. namrečavajo drugo branje proračunskega provizorija, v nedeljo 27. ali 28. in 29. naj bi se rešile v odsekih že pretehtane davčne predloge in nekaj manjših predlog, tako da bi mogla gosposka zbornica rešiti svoje delo do 31. julija.

+ **Češki glas o položaju.** Praška »Narodni Politika« piše 11. t. m.: Včerajšnja konferenca klubovih načelnikov položaja ni pojasnila. Čehi so Nemcem na kljub ostali popolnoma mirni, ker se zaneajo sami nase. Nemški socialni demokrati so govorili več o opoziciji drugih strank nego o svoji lastni. To se je utegnilo zgoditi iz dveh razlogov. Predvsem nimajo klubovega sklepa glede proračunskega provizorija in vojnih kreditov. Tudi Kühlmannov odstop je pri nas in v Nemčiji močno vplival na socialne demokrate. Nemški socialisti so takoj po prejemu poročila o odstopu izjavili, da morajo svoje sklepe o vojnih kreditih revidirati. Avstrijski socialni demokrati ne bodo drugače ravnali nego tovariši v Nemčiji. — »Venkov« poroča, da poslanec Stanek v konferenci klubovih načelnikov ministrskemu predsedniku ni očitil samo oktroja okrožnih glavarstev na Češkem, marveč tudi preganjanje čeških listov in voditeljev, ustavitve »Narodnih Listov« in »Narodnih Novin« in opozarjal, da se je to zgodilo v času, ko naj bi bil avstrijski absolutizem prenehal in se ustavno življenje zopet vrnilo. Parlament mora o tem zavzeti svoje stališče.

+ **Hrvatski sabor** je v seji 11. t. m. sprejel indemnitetno predlogo in zakon o podaljšanju mandatov za 6 mesecev po ratifikaciji miru. Opozicija je glasovala proti obema predlogoma. Nato so prišle na vrsto peticije in pritožbe. Mesto Baker in več drugih občin prosi, da se pomorska akademija v Bakru pohrati (doslej je bil učni jezik italijanski). Peticijo so proti ugovoru manjšine izročili v rešitev vladi. — Predsednik dalmatinskega deželne zbora je vložil peticijo za pomoč v prehrani. Večina je predlagala, naj se prošnja istakotako odkaže v rešitev vladi. Končno so se pa vsi, izvemši Frankovcev, zedinili za

predlog dr. Lorkoviča, da se izvoli odsek sedmih članov, ki naj se z enakočlanskim odsekom dalmatinskega deželne zbora posvetujejo o prehrani Bosne in Dalmacije.

+ **Disidenti koalicije.** Pod tem naslovom poroča »Obzor«: Že pred nekoliko meseci so izstopili iz zveze hrvatsko-srbske koalicije neki mlajši elementi in začeli izdajati »Glas Slovenaca, Srba i Hrvata«. Glavno noto tej sucesiji so dali poslanci Srdjan Budisavljević in Valerijan Pribičević. Z današnjim dnem (11. julija) se je organizirala druga secesija hrvatsko-srbske koalicije pod vodstvom dr. Lorkoviča in dr. Šurmina. Ta skupina je prevzela od Delniške tiskarne »Male Novine«, ki so s tem postale glasilo »za narodno politiko zedinjenja in samoodločbe Hrvatov, Srbov in Slovencev in za koncentracijo narodnih sil«. Kakor čujemo, se vrše med tema dvema skupinama bivših koalicionarjev dogovori za skupno akcijo.

+ **Bosenska vlada proti hrvaškim listom.** Bosanska vlada je sedaj po »Jugu« in »Glasu S. H. S.« prepevedala tudi razširjanje »Hrvatske Države«.

+ **Avstrijski-ogrski poslanik v Moskvi.** Budimpešta, 12. julija. Iz Stockholma se poroča: Brzojavna agentura poroča, da je povisan v avstrijskega-ogrškega poslanika v Moskvi baron Oton Franz.

+ **Novi rumunski poslanik prišel na Dunaj.** Dunaj, 12. julija. (K. u.) Novoimenovani rumunski poslanik Jean Carp je prišel danes na Dunaj.

+ **Volilna reforma v ogrski zbornici.** Ogrska poslanska zbornica je 12. t. m. nadaljevala podrobno razpravo o volilni reformi. Stavljениci je bilo več izpreminjavalnih predlogov, nakar je ministrski predsednik dr. Wekerle izjavil, da se je zadovoljil s črtanjem točke, ki je dovoljevala vsem bivšim vojakom volilno pravico, da si je ta pravni naslov smatral opravičenim. Pač pa vztraja na svojem stališču, da daje štirirazredna ljudskošolska izobrazba volilno pravico. Že zato, ker bo to v desetih letih ljudskošolski pouk na Ogrskem znatno razširilo. Pri glasovanju je sprejela zbornica § 2. v obliki volilnega odseka. Izmed izpreminjavalnih predlogov se je sprejel le Szilagyjev, da imajo volil. pravico tudi z bronastimi hrabrostnimi kolajnammi odlikovani (in ne samo z zlatimi in srebrnimi). Pri odklonitvi predloga, naj dobe volilno pravico invalidi, je prišlo na skrajni levi do hrupnih prizorov. Odsotnih je bilo 230 poslancev. Nato je stavil ministrski predsednik dr. Wekerle naslednji predlog: Državnozbornsko volilno pravico ima ženska, ki razen splošnih zahtev § 1. zadošča enemu izmed naslednjih pogojev: 1. da je uspešno dovršila štiri razrede meščanske ali srednje šole; 2. če je žena ali vdova moža, ki je dovršil srednjo ali enakovredno šolo; 3. dekle ali vdova ali postavno ločena žena, ki izvršuje poljedelski, industrijski ali trgovski poklic in plača enega ali več direktnih davkov, skupaj vsaj 100 kron. Ta določba naj se sprejme kot § 3. Poročevalec Csizmodia se pridružuje Wekerlejevemu predlogu. Poslanec Landauer (ljudska stranka), ne smatra za prav, da bi dobie ženske volilno pravico temeljem kvalifikacije njihovih mož ter zagovarja volilno pravico za družino vzdržujoče žene ali take, ki obdelujejo vsaj 8 orolov zemlje. Poslanec Szabo (stranka malih kmetov), protestira proti temu, da bi se žene iz ljudstva izključile od volilne pravice. Poslanec grof Mihail Karolyi izjavlja, da sprejme predlog ministrskega predsednika. Davčno cenilo 100 kron se mu zdi previsoko. Predloga ga ne zadovoljuje. Njegova stranka želi volilno pravico, ki bi obsegala ves narod. Poslanec Teleszky (Tiszovec) odklanja predlog ministrskega predsednika, ker ne gre, da bi se politika zanašala v družine.

+ **Nemški Bog.** Kako daleč sega nemški šovinizem, nam priča sledeči inserat v časopisu »Deutsche Warte«: »Dne 1. majnika nam je podaril nemški Bog močnega potomca. Ime mu bo Albrecht Helmut Sighart. Arhitekt Herbert Rosenarm — Vratislava, z ženo Hildo rojeno Burckhardt, sedaj v Opolu, Krakovska ul. 40.«

+ **Iz Vsenemškega društva za Ostmarko.** Društvo je zborovalo 7. t. m. na svbjem obćnem zboru. Vodil ga je načelnik dr. Ursin, ki je pozdravil tudi iz Gradca, Wolkerdorfa, Japona in iz Payerbacha došle Schönererjance. V svojem nagovoru je rekel, da je zavzemalo društvo vedno v Schönererjevem smislu stališče v vseh važnih vprašanjih. Povedal je znane Schönererjeve zahteve o samostojnosti Galicije, o nemškem državnem jeziku in o pravno zvezni združitvi z Nemčijo. Obrambna in kljubovalna zveza se mora skleniti z Mažari, ki se bore z istimi smrtnim sovražniki, kakor Vsenemci in sicer v takem smislu, da se varujejo koristi nemštva. Dr. Ursin je priporočal, naj se ustanovi velenemška glavna pisarna in naj razvijejo živahno agitacijo in prirejajo shode. Soglasno so izvolili častnim članom Jurija viteza pl. Schönererja.

+ **Vsenemci proti enotnosti nemških strank.** »Alldeutsches Tagblatt« se iz

pravil na nemško-nacionalnega člana gosposke zbornice radi njegovega govora 29. junija na »volkstagu« v Lincu, ker je govoril za slogo nemških strank. Schönererjevo glasilu Beuerlejev govor ne ugaja. I ravi, da sloga sama ne zadostuje, marveč sta potrebni predvsem krepko delovanje in brezobzirna odločnost. Posebno smrdi glasilu tistega Schönererja, ki je povzročil v Avstriji gibanje »Proč od Rima«, ker je priporočal, naj se nemške meščanske stranke strnejo v parlamentarno zvezo, ki naj ji predseduje zgornjeavstrijski prelat Hauser. Dr. Beuerle je storil v očeh Vsenemcev neodpušljivi greh, ker je rekel: »... če bo izvoljen zvezi strnjanih nemških meščanskih strank ekselencija Hauser za predsednika, ga bom prvi pozdravil, dasi sem izbojeval z njim marsikateri vroči boj.« In Schönererjevo glasilu grozi in zahteva, naj nemško ljudstvo v Avstriji odkloni slogo pod vodstvom prelata Hauserja. Popoln polom politike nemških nacionalnih poslancev pomenja, ker priporočajo, naj vodi prelat Hauser nemško ljudstvo, češ, da bi koristila taka nemška sloga avstrijski vladi, a bi neizmerno škodila nemškemu ljudstvu. Se bolj pa pazi Schönererjevo glasilu, ker je Beuerle pozival tudi nemške socialne demokrate, naj sodelujejo v nemški slogi. Članek zaključuje: »Učinkujoča nemška sloga se more doseči le na strogo narodnem temelju, a take Beuerle ne najbrže noče, ker bi sicer ne koprnel po gospodih Hauserju in dr. Adlerju.« Prelat Hauser, ki ni dosti manj velenemški kakor Schönerer, sedaj ve, kako ga imajo »Pročodrimovci« radi.

+ **Kako hočejo Nemci rešiti poljsko vprašanje.** »München-Augsburger Abendzeitung«, organ vsenemškega krila bavarskega centra prinaša iz verodostojnega vira nov nemški načrt rešitve poljskega vprašanja. In sicer obsega ta načrt deset točk, izmed katerih so najvažnejše sledeče: 1. Meje poljskega kraljestva določijo glavno nemško poveljstvo na podlagi nemških strateških interesov. 2. Poljska armada ne sme presegati več kakor 90.000 mož. Prekoračenje tega števila bi se smatralo za »casus belli«. 3. Za dobo 50 let prizna poljsko kraljestvo Nemcem, Avstrijcem, Bolgariji in Turčiji posebne gospodarske in trgovsko-politične koristi, ki morajo biti večje kot za vse druge privilegirane narode. 7. V vsakem kraju, kjer se nahaja več kakor deset otrok nemških družin, se morajo nastaviti na stroške občine učiteljske moči za te otroke. 8. Nemci, Avstrijci, Ogrji, Bolgari in Turki, ki stanujejo na Poljskem, spadajo v administrativnem in sodnem oziru pod lastne konzulate. 9. Novo poljsko kraljestvo mora dobiti, da ohrani zgodovinske tradicije, deželni zbor v smislu davne poljske ljudovlade in volilno monarhijo. 10. Vse te točke morajo biti sprejete v poljsko ustavo in ne smejo biti predruščene brez privolitve centralnih držav.

+ **Svobodna Finska Hindenburgu in Ludendorffu.** Državni upravitelj na Finskem Svinhufvud je podelil maršalu Hindenburgu in prvemu glavnemu kvartirnemu mojstru pl. Ludendorffu veliki križ finskega reda svobode.

+ **Pruska gosposka zbornica** je razpravljala v tajni seji o izključitvi kneza Lichnovskega in se je nato odgodila do 20. septembra.

+ **Preganjanje tiska na Ogrskem.** Ogrski trgovinski minister je spisu Julija Bunzla »Ogrska in mi« odvzel poštni debet. Nedavno je enaka usoda zadela delo sibinskega škofa Friderika Teutsch »Sed-mograški Sasi«.

+ **Preganjanja na Poljskem.** Kakor se sedaj poroča iz Krakova, so tam pred časom zaprli 46 gimnazijcev, ker so osumljeni, da pripadajo tajni poljski vojaški organizaciji. V uredništvu glasila stranke poljske neodvisnosti »Kultura Polskie« so izvršili hišno preiskavo, ne da bi bili našli kaj obtežilnega.

+ **Vsepoljsko šolsko zborovanje** se bo sredi avgusta vršilo v Petrikovu.

+ **Obtoženi rumunski ministri.** V seji rumunske zbornice dne 11. t. m. je poslanec Strossi prebral predlog, da se obtožijo naslednji ministri prejšnjega kabineta: Ministrski predsednik Jonel Bratianu, ministri Vintilla Bratianu, Emil Costinescu, Aleksander Costinescu, Basile Mortzün, dr. Anghelescu in Take Jonescu.

+ **Kitajsko poslanstvo v Vatikanu.** Rim, 11. julija. (K. u.) »Osservatore Romano« poroča: Kitajska republika je izrazila željo, da stopi v trajne diplomatske zveze s sveto stolico. Papež je rad ustregel tej želji in je pritrdil, da se poviša v poslanika pri sveti stolici bivši kitajski poslanik v španski in portugalski Taj-Ceng-Lings.

+ **Mir med Rusijo in Turčijo** se je ratificiral 12. t. m. v Berlinu.

+ **Poincaré na bojišču.** Poincaré je obiskal v terek bojišče in sicer odseke ob Marni, v dolini Ouve. in ob Aisni.

+ **Vojska do konca.** Clemenceau je naznanil potom svojega brzojavnega urada, da je vsled Hintzejevega imenovanja postala vojska do končne odločitve geslo vseh, ki se vojskuje.

+ **Bivši ruski car živi.** Kodanj, dne 11. julija. (K. u.) Berlinske »Tidende« poročajo iz Stockholma: Neki švedski trgovec, ki se je vrnil te dni iz Perma, je povedal, da car še živi in da je nastala govorica o njegovem umoru najbrže zato, ker so vrgli bombo na njegovo hišo. Car ni bil ranjen, pač je pa bil baže ubit njegov sin.

+ **Collin v Londonu.** »Fremdenblatt« posmena poročilo »Zürcher Post« iz Amsterdamu, ki javlja, da je odpoval bivši nizozemski vojni minister Collin v kratkem drugič v London, in sicer kakor trde gotovi krogi v Haagu, v vprašanjih, ki tičejo miru.

+ **Turinški nemiri pred sodiščem.** V Turinu je pričelo 11. t. m. vojno sodišče razpravo radi veleizdaje proti 13 glavnim povzročiteljem turinških nemirov meseca avgusta 1917. Na zatožni klopi sedita tudi provincijalni svetovalec Barberis in pisateljica Marija Giudicca.

+ **Zastopstvo Portugalske pri Vatikanu.** Lizbona, 11. (K. u.) Uradno se poroča: Izdal se je odlok, ki odreja, naj se zopet ustanovi poslanstvo Portugalske pri Vatikanu.

+ **O položaju v Italiji** piše »Grazer Volksblatt«: Iz Lugana se poroča: Vojno časopisje plava v morju radosti, ker se je poročilo o umoru v Moskvi in da so zapustili Avstrijci desni brez Piave. Celo nekdanji nevtalistični listi, kakor n. pr. Giolittijeva »Stampa«, pišejo v tem smislu. Iz Milana došli popotniki pripovedujejo, da prirejajo vojni pristaši neprestano manifestacije, pri katerih zahtevajo vedno več od premagancev. »Sera«, »Stampa« in »Perseveranza« so pozvali šele pred kratkim Francijo in Anglijo, naj omilito vojne smotre. Vse to so zdaj pozabili. Vojni huj-skači pretepejo vsakega, ki ne kriči z njimi vred hura. Socialistični »Avanti« so zažgali na cesti. Pozno zvečer so šli po duhovnike v njih stanovanja, da prirede v cerkvah zmagoslavja, pri katerih je zahvaljevala množica Boga, ker se bliža konec vojske. Širša množica zamenjava učinek trenutnega uspeha s končnim izidom vojske in pričakuje, da se vrnejo kmalu vo-jaki domov. V mestu in na deželi razširjajo najneumnejše govore, med drugim, da Avstrijci hitro izpraznujejo Italijo in ji ponujajo mir, a ga noče sprejeti. Poročalo se je celo, da se je dvignila Rusija proti Nemčiji. Če se tudi precej lahko spozna, da so govornice neresnične, jim le preradi verjamejo.

+ **Asquith o ententi.** V »National-Liberal-Klubu« je govoril Asquith na čast ameriškim častnikom govor, v katerem je razpravljal o razlogih, ki so povzročili, da je pričela Amerika vojno. Rekel je: Prvič se je zgodilo v zgodovini, da je velika demokracija, ki ni bila oborožena za vojsko, marveč za mir, ki jo loči tisoče milj od najbližjega bojišča, sklenila poseči po orožju v sporu, pri katerem nimamo niti najmanjše teritorialne ali materialne koristi in ne posredne ali neposredne pogodbene obveznosti. Wilson je več kakor katerikoli drugi državnik entente pripomogel, da je strnil duhove Amerike, zaveznikov ali nevtalcev v svojo misel lige narodov. Liga ni prazna politična abstrakcija, marveč konkretno določen vzor, katere uresničitev v praktično obliko tvori najnujnejše vprašanje mednarodne državne umetnosti.

+ **Vprašanje Gibraltarja.** »Secolo« poroča iz Madrida: Ministrski svet je naznanil, da ne smejo inozemstvu poročati o vprašanju Gibraltarja, ker to po postavih o nevtalnosti ni dopustno.

+ **Sibirija izročena Japoniki.** Rotterdam, 9. Poročevalec »Morningpost« poroča iz zanesljivega vira, da so Japonci 15. junija obvestili o sklepu ententnega vojnega sveta, ki ji prepušča v Sibiriji popolno svobodo.

+ **Protiameriška propaganda na Japonskem.** Japonski veleposlanik v Washingtonu baron Ishi je v javnem govoru rekel, da je cesar Viljem osebno odgovoren za protiameriško propagando v Japonski.

+ **Velika zarota v Portugalski.** »Lokalanzeiger« poroča iz Rotterdamu: Na Portugalskem je izbruhnila pod vodstvom revolucionarnih odborov stavka železničarjev. Gre za velikopotezno zaroto. Železničarji nameravajo z oboroženo silo vzeti Lizbono. V Lizboni so našli v hišah veliko bomb.

Dnevne novice.

— **Presvetlega knezoškofa dr. Antona Bonaventura Jegliča** so ob 20letnici škofovanja imenovali za častnega občana sledeče občine v kamniškem polit. okraju: Tunjice, Križ, Jarše, Rašica, Špitalič, Zlato polje, Kaplja vas, Suhadole, Paloviče, Zalog, Brezovica, Vodice, Motnik, Dolsko, Dol, Dragomelj.

— **Metlika.** Občinski zastop je v seji dne 9. t. m. soglasno izvolil knezoškofa dr. A. B. Jegliča za častnega meščana mesta Metlike.

— **Z Jesenic.** V nedeljo, dne 14. t. m., se na štiri popoldne so vršili v dvorani

»Delavskega doma« na Savi ustanovno zborovanje S. L. S. s sledečim dnevnim redom: 1. Načela S. L. S. (č. g. kaplan Jerše). 2. Novi pravilnik stranke (Sl. aSvinšek). 3. Razgovori. 4. Volitev krajevnega odbora in zaupnikov. 5. Raznotereno. — Ker je to zborovanje somišljenikovo izredno važno, pridite gotovo vsi! Vabimo tudi mlajše, fante in dekleta, ki hočejo pozneje sodelovati pri stranki, da se sestanka gotovo udeležijo. Tudi somišljeniki iz Dobrave ne zamudite tega zborovanja! — Isti dan zvečer priredi šolska mladina v »Delavskem domu« igro »Pogumni Tonček«, bajka iz davnih časov v petih dejanjih, spisal J. Špicar. Ker je čisti dobiček namenjen tukajšnji ubogi mladini, se vsi vabite k predstavi, ki se začne ob pol 9. uri zvečer. — Kratko vprašanje na moravsko pošto: Kako, da se večkrat dogodi, da prihajajo iz pošte pisma, ki so med potjo odprta in potem zopet nazaj zapečateni? Kdo nosi krivdo in odgovornost?

— **Pritožba glede ustavitve »Domovine«.** Uredništvo tednika »Domovina« je proti ustavitvi vložilo pritožbo.

— **Red železne krone 3. vrste** je podelil cesar majorju Simonu Truntschnigu (strelski polk št. 30) in rezervnemu nadporočniku Rihardu Kraulandu (polk cesarskih lovcev št. III).

— **Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo** je podelil cesar rezervnemu poročniku Rihardu Hemannu (drugič) in stotniku Gašparju Novaku.

— **Zlati zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje z mečema** je podelil cesar črnovojniškemu oficijalu Erihu Gasnerju.

Zlati zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje je podelil cesar črnovojniškemu računskemu poročniku Francu Supančiču.

— **Signum laudis z mečema** (drugič) je podelil cesar črnovojniškemu stotniku dr. jur. Avguštinu Rozina.

— **Signum laudis** je podelil cesar črnovojniškemu stotniku Ivanu Bolaffio in ritmojstru grofu Coronini-Cronberg.

— **Povišanja v deželni brambi.** V feld-maršala je povišan generalni major Artur Kaltneker pl. Wallkamp, v črnovojniške praporščake dr. juris Žiga Vodusek, Aleksander Wutscher, Franc Čuk, Alojzij Novak, Ladislav Lehovec.

— **Dovje.** Odlikovan od cesarja je bil na Dovjem Janez Skumavc, po domače Matič, oče sedem vojakov, osmi sin vojak je pri železnici. Presvetli cesar mu je podelil lepo srebrno uro z vrezano krono in črko K, zraven še 300 K v denarju.

— **Hrvatje za ljubljansko gledališče.** Uredništvo »Hrv. Riječi« je prejelo doslej 4900 K za slovensko gledališče v Ljubljani.

— **Narod za svojo deco.** Odboru SHS žen za sirote prihajajo vsak dan iz vseh naših krajev doneski, nabrani povodom Narodnega praznika, ter se bo popolni izkaz, kakor že naznanjeno, objavil, kakor hitro bo nabiranje zaključeno. Po podatkih, ki so danes na razpolago, se računa približno, da bo znašala skupna vsota, zbrana 5. julija, nad četrt milijona kron. Določeni del te vsote se bo izročil družbi sv. Cirila in Metoda za Istro kakor tudi slovenski družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, dočim se bo ostalo porabilo za nabavo obleke in obutve za zimo otrokom, ki so na prehrani. — V Zagrebu se je na dan Narodnega praznika zbralo samo v žarah 32.500 K, v nabiralnikih 3027 K 30 vin., na konzervatoriju 7800 K, skupaj 43.327 K 30 vin. Zbiranje na nabiralne pole se je podaljšalo do 20. t. m. in se bo sedaj točno poročalo, koliko se je nabralo v Zagrebu. O. SHS. Ž.

— **Za učitelstvo ljubljanske okolice.** Dne 11. julija t. l. se je vršil v Ljubljani sestanek udov podružnice Slomškove zveze za Ljubljano in okolico, pri katerem sestanku se je sprožila misel, naj bi učitelstvo ljubljanske okolice delalo za to, da vpelje za svoje člane in družine članov arovizacijo, enako oni, ki jo je pred kratkim osnovalo ljubljansko mestno učitelstvo in ki, kakor se je pohvalno omenjalo, tudi vedno lepše uspeva v korist njenih članov, ki so morali v tem kritičnem vojnem času, ko si posameznik tako težko nabavi raznih potrebščin za preživljanje, nekaj ukreniti, da obvarujejo sebe in svoje pred največjim pomanjkanjem. Marsikateri ima kljub dobri stvari pomisleke, a stvar naj se temeljito prouči in za to je treba, da se vse učitelstvo snide in gotovo se bo s skupnimi močmi doseglo sporazumljenje, ki bo gotovo obrodilo kolikor toliko sadu, da ne omagamo pri svojem težavnem poklicu. Vsled sklepa na omenjenem sestanku sem pooblaščen, dragi tovariši in velecenjene tovarišice celega ljubljanskega okraja, da Vas povabim potom časopisov na sestanek. Vabim Vas torej vse, ki ste tega ali onega političnega mišljenja, na sestanek, ki se bo vršil v četrtek 18. julija t. l. ob 10. uri popoldne v telovadnici šole na Grabnu (II. mestna dešna ljudska šola) v Ljubljani. Prosim Vas, da se zanesljivo udeležite tega sestanka, pri katerem se bo zadeva vsestransko prerasovala in tako Bog da, uspejemo. Leno

prosim tudi ljubljansko učitelstvo, naj se sestanka udeleži in naj nam s svojim svetom in izkušnjami stoji ob strani. Ako bo kdo zadržan in se ne bo mogel udeležiti sestanka, naj pooblasti svojega bližnjega stanovskega tovariša, ki se bo sestanka udeležil, da tako zvezo kako sodi o tem skupno učitelstvo. Obenem se opozarja učitelstvo vseh okrajev na Kranjskem, naj vpelje po svojih okrajih stanovsko aprovizacijo. Na ta način se ustvari na Kranjskem organizacija vsega kranjskega učitelstva, ki bo imponirala in s skupnimi močmi se bo dalo doseči marsikaj, česar se ob nebednosti ne da in ne more doseči. Krepko na delo! Na svidenje v četrtek! Ivan Perko, sklicatelj sestanka.

— **Lepa oporoka slovenskega pisatelja in rodoljuba.** Pisatelj Anton Koder, ki je letošnjo zimo umrl v Inomostu, je vse svoje premoženje volil v dobrodelne namene. Svoji ženi je zapustil v dosmrtni užitek 120.000 kron, bratu 40.000 kron. — Po njej smrti se pa ta kapital porabi v sledeče namene: 1. 30.000 K za »Anton Kodrovo dijaško omizje« v Ljubljani; vsa kolotne obresti naj se porabijo za to, da dobe pridni in potrebni dijaški zastojni hrano v dijaški oziroma ljudski kuhinji. Upravo obresti vodi ravnateljstvo slovenskih oziroma utrakvističnih ljubljanskih gimnazij. 2. 20.000 K za hiralnico »Anton Kodrovo dom« v Poženku (pri Cerkljah na Gorenjskem), 20.000 K za vzdrževanje tistega. Pravico do sprejema imajo stari, zapuščeni, ubogi Poženčani, z njimi smarčani in nazadnje vsi Cerkljanje. 3. Za zgradbo »Marijine kapelice« v Poženku 60.000 kron. Za oltar in notranjo opremo in zvoncek 10.000, za križev pot 5000 K, za ohranitev in popravila 5000 K. 4. Najstarejši ubogi Poženčan dobi vsako leto obresti od 5000 K; za zimsko obleko revnim poženkim otrokom kapital 5000 K. Posebne zneske je določil v sledeče namene: a) »Družbi sv. Mohorja« v Celovcu 20.000 K, da izda kritično izdajo njegovih izbranih del, romanov, povesti, novel, še neizdanih pesmi. b) Pokopališče si je določil v Cerkljah, za prevoz in pogreb 5000 kron, za nagrobnik pa 10.000 K s preprostim napisom: Anton Koder + 1918 in s pristavkom: »Počivam naj v slovenski zemlji, katero sem tako neizmerno ljubil.« Bil je namreč vsled svojega odločnega narodnega mišljenja kot uradnik prestavljen v trdnemški Inomost, da bi se mu tako zabranilo vsakršno javno narodno delovanje. c) Za ohranitev spomenika kapital 2000 K, za vsakoletno obletnico 3000 K, za obdarovanje cerkijanskih siromakov vsako leto na njegov smrtni dan obresti od vsote 5000 K.

— **Absolvirani srednješolski učiteljski kandidati** se tem potom opozarjajo, da se pravočasno prijavijo za vpis v suplen-t-ski seznam pri deželnih šolskih svetih.

— **Splošna prebiranja.** Brez posebnega javnega obvestila so se te dni v Ljubljani začela splošna prebiranja. Zaključila se bodo šele koncem tekočega meseca. Prebirajo se v vojaške svrhe najrazličnejši letniki, zlasti prihajajo v poštev mlajši. Dočim so se doslej prebiranja vršila v »Mestnem domu«, se to pot vrše po stanovanjih. Kar je komisija spoznala za posebno, pride, če treba z vojaško asistenco v »Narodni dom«, kjer posluje pod predsedstvom nekega podpolkovnika posebna prezentacijska komisija. Ta nemudoma pregleda ves »prirastek« in ga klasificira. Kar je po njenem razsodku brezhibno in dobi klasifikacijsko oznako »A«, se brez odloga porazdeli v skupine in dostavi vojaškim oddelkom, hitre pomoči najbolj potrebnim. Z »B« ali »C« ocenjeni material se istotako nemudoma odpošlje v posebne zavode, da se tam retablira. Ker poslujejo v teh zavodih izbrane spretno moči, je stanje kmalu tako povoljno, da za takojšnjo uporabo ni nobene zapreke več. Nadaljna bistvena razlika je v tem, da te prebiralne komisije niso sestavljene iz vojaških činovnikov in zastopnikov politične oblasti, ampak jih po veliki večini tvorijo zgolj gospodinjice in morebitne njihove pomočnice. Čemu neki naj bi še te komisije štele celo reč oblastinskih organov, ko vendar ne gre za prebiranja v svrhu nabiranja za vojskovanje sposobnih mladeničev, in mož, marveč le za prebiranja po omarah, škrinjah in zabojih v ta namen, da se odbere perilo, ki naj ga potom Glavne zbiralnice perila v ljubljanskem »Narodnem domu« prejmejo tisti nešteti reveži, ki se vračajo iz vojnega ujetništva, pa nimajo ne srajce, ne spodnjih hlač, ne drugega perila, potem ko so bili sam Bog vedi kolikokrat v bojnem metazu, da ščitijo dom in rodi!

— **Promet zasebnih vojnopoštnih zavrtkov** je zanaprej dovoljen pod obstoječimi pogoji na vojnopoštne urade 3, 4, 212, 287, 293, 304, 361, 374, 405, 409, 420, 434, 440, 465, 467, 469, 488, 523, 529, 556, 582, 631, 640, 646, ustavljen pa na vojnopoštni urad 235.

— **Tragičen slučaj.** V neki družini v Srijemu je umrla najprej gospodarjeva mati, potem žena in končno oče. Zenin oče se je umiril otrok in se je preselil v zetovo

hišo, a v petih dneh je tudi on umrl. Te dni se je vrnil iz ruskega ujetništva gospodar in ko je zvedel, da so mu razen otrok vsi pomrli, je v malo dneh žalosti umrl še sam. Ostali so 4 nepreskrbljeni otroci.

— **Lov na volkove** prirede oblasti v okraju Velika Gorica na Hrvaškem, kjer so zverj poklale veliko živine.

— **Strah na Reki.** Na Reki je zadnji čas gostovala tržaška gledališka družba in minoli torek je bil poslovilni večer. Hrvatje so sklenili, da poklonijo ravnatelju te družbe Dangeliju velik venec z narodnimi trakovi, da se tako oddolže Tržačanom za Vuškovića. To je zvedela policija. Stvar se ji je zdela tako nevarna, da je celo mesto zasedla s svojim moštvom in pozvala na pomoč celo vojaštvo. Pa ni bilo nič hudega: Hrvatje so poklonili Dangeliju venec z belim trakom!

— **Z Reke.** Reška državna policija bo na predlog ministrskega predsednika Wekerla v najkrajšem času popolnoma na novo organizirana. Njeno dosedanje delovanje je bilo namreč negativno zlasti z ozirom na neprestane tatvine, ki se vršijo že ob belem dnevu v najbolj ljudejših ulicah. Tako so pred par dnevi neznan tatovi okradli neko zlatarnico ravno opoldne. Dočim madžarska policija pazljivo pregleduje potnike, ki odhajajo v Avstrijo, in jemlje ubogim materam z veliko težavo in za drag denar kupljen živež za stradajoče otroke v Istri in po otokih, ni zmožna vkljub nekaterim ogrskim agentom preprečiti vsakdanjih tatvin, ki se vršijo v vedno večjem obsegu. Pri aprovizaciji ali kjer se deli mleko na izkaznice, stojita kar po dva policaja, ravno tako in še po več skupaj ob avstrijski meji, med tem pa so prebrisani tatovi večinoma dezertirji, na delu! — Jugoslovanski trobojnic se Madžari silno bojijo. V torek, dne 9. t. m., je bila v gledališču »Fenice« slavnostna predstava v čast italijanskega umetnika Dangelija, kateremu so hoteli reški Hrvatje pokloniti venec z jugoslovanskimi trakovi. Policija je to prepovedala in na večer je bila alarmirana cela posadka. Na dvorišču Glasbene šole sta bili pripravljeni tudi dve strojni puški! Predstava se je nemoteno vršila in končala. Med mnogimi dragocenimi darovi je dobil Dangelij tudi posreben lovorec venec z belim trakom, katerega so mu poklonili Hrvatje v znak zahvale za prijazen sprejem hrvaške opere v Trstu. Značilno je, da so nekateri prenapeti Lahi ponudili ob tej priliki svoje prijateljstvo Madžarom, da zatrejo slučajno manifestacijo. — **Strupene gobe** sta jedla dva otroka iz Podmurvice in se zastrupila. — **Vreme** je po zadnjih deževnih dneh zelo lepo in huda vročina je že pritisnila.

— **Zlati časi za hišne posestnike.** Razni listi so prinesli vest, da v ministristvu pripravljajo zakon, da bodo hišni posestniki smeli z novembrom povišati stanarino. — »Fremdenblatt« pa poroča, da na mero-dajnih mestih o tem ničesar ne vedo.

— **Kruh po 14—16 K kilogram** prodajajo v Dalmaciji. Neki družbi v Dubrovniku se je posrečilo, dobiti dobro moko ter je prosila, da bi smela javno prodajati kruh po 10 in morda 8 kron kilogram. Namestništvo je dovoljenje odreklo.

— **Delavske plače** v Zagrebu znašajo dnevno: za stavbne delavce 12—20 K, čevljarje 14—25 K, mizarje 8—10 K, krojače 8—16 K, livarje 13—20 K, ključavničarje 5—15 K, brivce 8—10 K, tobačne delavce 6 K, delavce v tovarni za cikorijo 4—20 K, tovarna Penkala 4 K 65 vin., tovarna za sladkornine 5—6 K.

— **Dela na železniški progi Knin-Pribudič** se niso ustavila, marveč še celo pospešila ter je upati, da bo progata tekem 1 leta dovršena.

— **Kakor bi od mrtvih vstal.** Prijatelj našega lista nam piše s Krke na Dolenjskem: Ko je zadonela bojna tromba, je moral tudi Janez Prosen z Gmajne za dom med bojni grom v Galicijo proti velikim ruski premoči. Minili so tedni in meseci in leta, a od Prosena niso dobili njegovi ljudje nobenega glasu. Sploh ni bilo ne duha ne sluha po njem. Domači so molili zanj in v cerkvi je bral mašnik v črnem plašču sv. mašo za njegovo dušo. Ženi se niti sanjalo ni več, da ga bo še kdaj videla. In vendar! Te dni je prišlo poročilo, da je nje Janez na poti domov! — **Kakor Prosen Janez,** tako bo še ta ali oni vstal od mrtvih. Torej le ne obupajte prekmalu!

— **Postrežile!** Ušel je lansko leto dne 6. maja mlad fant Ivan Kunstelj, star 12 let, srednje postave, sivih oči, kostanjeve lase, doma je iz Trbovelj. Hodi menda po Dolenjskem in se izdaja vedno pod drugim imenom, ne pove pa nikoli svojega priimka. Prosi se, da dotični gospodar, ki ga sprejme pod streho, takoj sporoči njegovemu očetu Antonu Kunstelju, Loke št. 48, Trbovelj II., ali pa ondodnemu orožništvu.

Ljubljanske novice.

Ij Katoliško društvo za delavke bo zlo jutri, dne 14. t. m., ob pol 7. uri popoldne v društvenih prostorih redno mesečno predavanje.

Ij Seja šentpeterske Vincencijeve konference se vrši v ponedeljek, dne 15. t. m., ob 8. uri zvečer. Vabimo k udeležbi!

Ij Stanovanja za slovenske igralce. V kratkem pridejo igralci in igralke narodnega gledališča v Ljubljano. Nekateri imajo svoje rodbine, in konzorcij jim mora preskrbeti stanovanja. To je pa pri današnjem pomanjkanju stanovanj jako težavno. Zato se obrača konzorcij na slavno občinstvo z nujno prošnjo, da mu isto blagovoli prisrčno ali na pomoč. Že za 1. avgust bi potrebovali nekaj rodbinskih stanovanj in več mesečnih sob. Prosimo tozadevnih prijav na konzorcij v gledališko pisarno.

Ij V Ljubljani bivaajoče žene in zakonski ter nezakonski otroci v vojni padlih, umrlih in uradno pogrešanih vpoklicancev, oziroma njihovi zakoniti zastopniki, ki se še niso zglasili v svrhu oblastveno zaukazane uradnega štetja vojnih preostalih, opozarjamo, naj se nemudoma zgloše na mestnem magistratu, glavne stopnice, levo, vrata šte. 2 na hodniku. Opustitev zglasitve je kaznjiva.

Štajerske novice.

š Brežice. Ob ogromni udeležbi se je vršil 7. t. m. koncert v Brežicah. Veselega obraza so prihiteli posetniki iz naše okolice, v velikem številu so se udeležili tudi naši bratje Hrvatje. Naša zelo prostorna dvorana je bila do zadnjega kotička napolnjena. Zatrani obmejni narodi so še posebno vesele izrednega užitka. Pevske točke so bile dobro izbrane. G. Pavel Debevc je s svojim lepim baritonom žel obilo pohvale. Posebno nam je ugajala »Ciganka Marija«. G. Leopold Kovač (tenor) je svoje točke dobro dovršil. Spremljevala je spretno in diskretno pianistinja gospodica Breskvar. Izbrani glasovi okteta, ki je z lepim prednašanjem v popolno zadovoljnost dovršil svojo vlogo, nam ostanejo v trajnem spominu. Bodi s tem izrečena naša bratska zahvala vsem, posebno g. povodju Zorku Prelovcu ter aranžerju gosp. Francu Matjanu, ki žal radi prehlajenja ni mogel nastopiti.

š Umrl je 12. t. m. v celjski bolnišnici vlč. g. Josip Jurčič, kn.-šk. duh. svetnik, nadžupnik in dekan vuzeniški v poklju. Pokopali so ga danes popoldne. — Blagemu priljubljenemu gospodu časten spomin med rojaki in večno plačilo za njegova dobra dela.

š Celje. Meseca aprila je bila zasebnica Franciška Zafuta od policije izročena sodišču, ker se je našlo pri njej več hranih knjižic in je policija smatrala, da si Franciška Zafuta na te knjižice naloženega denarja ni mogla pridobiti na pošten način in da je najbrž našla kako, od kogarkoli zgubljeno vsoto ter si jo prilastila. Ker pa sodna preiskava ni dosegla ničesar sumljivega, je bilo sodno postopanje ustavljeno in Franciška Zafuta izpuščena.

Primorske novice.

p Otroški vrtec v goriškem uršulinskem samostanu. Z ozirom na naše goriško pismo, objavljeno v »Slovencu« z dne 27. junija glede otroškega vrtca v uršulinskem goriškem samostanu, smo prejeli od nekdanje gojenke zavoda sledeče pojasnilo: Leta 1916. je bežalo pred granatami tudi slovensko učiteljstvo iz Gorice. Uršulinke so ostale ter zbirale v svojih prostorih goriško deco brez razlike narodnosti ter poučevale slovenske otroke v slovenskem jeziku do 6. avg. 1916. Med laško okupacijo so tudi samo uršulinke poučevale krščanski nauk za slovensko deco slovensko. Goriške uršulinke so bile ter so še vedno, ki vodijo slovenski otroški vrtec ter slovensko sirotišnico v Brucku o. L. in dasitudi hrepene po solnčni Gorici, vztrajajo na tujem, dokler ostanejo tam slovenski otroci. Tudi letos so bile uršulinke, ki so prve otvorile šole v Gorici ter poučujejo nad 250 slovenskih otrok, kljub ogromnim oviram, ki so se jim stavile povsodi. Sredi meseca junija so otvorile uršulinke za mestno deco preprotni otroški vrtec. Ker se pa otroci niso v začetku številno prijavili, uršulinke pa so dobro vedele, da bo sledilo še mnogo otrok, zato so pustile štiri dni vse otroke skupaj, da bo po delitvi spravljen številnejši oddelek v večjo sobo. Še predno je izšel v »Slovencu« oni dopis, je bil otroški vrtec ločen v slovenski in laški otelek. — Vsa zadeva je pojasnjena in nas le veseli to dejstvo. Goriški Slovenci bodo le hvaležni preč. sestram uršulinkam, če bodo vzgajale slovensko deco v slovenskem jeziku.

p Povir na Krasu. Strašno zločinstvo se je zgodilo pri nas dne 10. t. m. V Divači so pokrali dezertirji in ujetniki perilo, ki se je na vrtu sušilo. Gospodar naznani tatvino orožništvu, katero je takoj zasledovalo tatove. Posrečilo se je neke-mu orožniku iste v Povirju zalotiti. Ruska ujetnika sta že prej pobegnili. Vojaka pa pelje orožnik na tukajšnje županstvo. Pri županu orožnik vojaka graja in jima očita njihovo hudobijo. Kakor bi trenil, potegne eden izmed vojakov balonet in ž

njim prebode orožnika ter zbeži. Tudi drugi vojak je med prepriom odnesel pete. Ranjeni orožnik je imel še toliko moči, da je sprožil puško in še zabodel s svojim bajonetom napadalca, tako da sta oba kmalu umrla. Vse je pretresel ta strašen dogodek.

p Beguncem v nemških krajih. Zadnji čas dobiva »Osrednji odbor« mnogo dopisov, vsak dan prihaja veliko beguncem osebno v pisarno na Dunaj I., Bankgasse 2), ki pripovedujejo, da jih župani strašijo z nasilnim odgonom v domovino ali v barake, posebno v Bruck ob Litvi. Vsem beguncem naznanjamo, da so lahko mirni radi takih groženj. Po zakonu lahko begunci vsak hip zapuste taborišče in se naselijo drugod, izključeno pa je, da bi jih mogli proti njih volji siliti, da zapuste sedanje bivališče in gredo v taborišča. V domovino pa se morajo vrniti le begunci iz skupine A. V skupino B in C se bodo vračali na zimo le v taki meri, kakor bodo v njihovih domačih krajih postavljene barake. Tam bodo prejemali begunsko podporo in obleko naprej, dokler ne bodo njihove hiše obnovljene. To pojasnilo naj zadošča. Tozadevno torej ni treba pisati in ne hoditi na Dunaj.

p Skladišče za begunce v Gorici. »Osrednji odbor« je svoječasno sporočil, da je sprejeta Primorska v begunsko oskrbo tudi glede na obleko itd. ter da bodo glavarstva dobivala blago iz deželne zaloge v Ljubljani. Ker je nameravana splošna vrnitev beguncem, ki se izvede polagoma do pomladi (postavljene bodo barake v Gorici in v bližini vasi) se napravi v Gorici tudi deželna zaloge za obleko itd. Naši gg. župani bodo imeli nalogo, sestavljati točne sezname o tem, kaj begunci potrebujejo in pošiljati jih glavarstvom! Ozko-srčnost v stran! Begunci imajo pravico do vsega, kar potrebujejo!

Cenjenim naročnikom!

Prvo polletje 1918 se je približalo koncu, in že iz površne sklenjenega računa za to dobo smo se prepričali, da z dosedanjim naročninom žal pri najboljši volji nismo mogli doseči onega razmerja med dohodki in izdatki, ki je nujno potrebno za nadaljni obstoj naših časopisov. Potrebščine za tisk in upravo se z vsakim mesecem tako izredno podražujejo, da redni proračun za več mescev sploh ni več mogoč. Iz tega razloga seveda tudi ni mogoče določiti cene časopisju za celoletno dobo.

Pričetkom julija smo torej prisiljeni dvigniti ceno »Slovenca« za nadaljnjih 10 kron na leto za cenj. pošne naročnike, in znaša od dne 1. julija 1918 dalje naročnina

po pošti:

za en mesec	K 4.50
» četrt leta	» 13.—
» pol leta	» 25.—
» celo leto	» 50.—

V Ljubljani na dom prejemam:

za en mesec	K 4.—
» četrt leta	» 12.—
» pol leta	» 24.—
» celo leto	» 48.—

Sobotna izdaja za celo leto 10 K.

Posamezne številke veljajo odslej po 30 vinarjev.

Cenjeni naročniki, ki so že obnovili naročnino od 1. julija dalje, naj nam izvolijo doposlati doplačilo posebej ali pa pri prihodnjem plačilu naročnine.

Prosveta.

pr Iz pisarne »Slovenskega narodnega gledališča«. Na mnoge dopise odgovarja vodstvo »Slov. narodnega gledališča«, da se vkljub temu, da je malo časa, vendar odprti že letošnji jesen dramatična šola. Bivši gojenci dramatične šole in gospodje in dame, ki žele vstopiti v šolo, naj se javijo v gledališki pisarni. Ta šola se bo vzdrževala tudi tekom sezone ter bodo gojenci in gojenke imele priliko, nastopiti na odru. Pouk bo brezplačen. Začetek šole se objavi v vseh naših časopisih. Vodstvo »Slov. nar. gledališča« javlja, da se meseca avgusta odprti tudi plesna šola za opere in operete. V to svrhu je angaževana prva balerina brnenskega gledališča in bivša prva plesalka zagrebskega kazališta gđc. Hana Vojačkova. Vodstvo vabi vse one deklice od 14. do 18. leta, ki niso več solobvezne ter imajo veselje od plesa, da se prijavijo v gledališki pisarni od 1. avgusta dalje. Pouk bo brezplačen. Vodstvo namerava vse dobro izvežbane in talentirane plesalke, ki se bodo izučile v tej šoli, tudi angaževati za naš bodoči balet.

pr Občni zbor »Glasbene Matice« se je vršil pretekli četrtek. Tajnik dr. Krejči je podal obširno poročilo o delovanju Matice od zadnjega občnega zbora. Pri volitvah, ki so se nato vršile, so bili izvoljeni: za predsednika drž. posl. dr. Vladimir Ravnihar, za podpredsednika kanonik dr. Fr. Kimovec, v odbor pa: prof. dr. St. Škerlj, prof. dr. Pavel Grošelj, hranil. uradnik Zor-

ko Prelovec, prof. A. Jug, nadučitelj v p. A. Račič, odvet. konc. dr. Vilko Krejči, sodni svetnik Karel Zotmann, okr. sodnik A. Lajovic, knjigovodja Fr. Pretnar, ravnatelj I. Hrast, stolni beneficijar Stanko Premrl, mag. nadoficijal Ivan Završan. Za preglednika računov poštne nadkontrolor K. Lasbacher in ravnatelj A. Pečar. — Končno je občni zbor izrekel zahvalo dosedanjemu predsedniku Mantuaniju, z željo, da bi društvu še nadalje ohranil svojo naklonenost, pr Ravnateljstvo Narodnega divadla v Pragi je poslalo za slovensko narodno gledališče darilo po 1000 K kot dokaz bratske kulturne vzajemnosti Čehov in Slovencev.

Aprovizacija.

a Iz seje mestnega aprovizijskega odseka dne 12. julija 1918. Aprovizacija bo odslej v svojih prodajalnah oddajala mleko po dveh cenah in sicer po 1 krono in 1.40 K za liter. One stranke, ki imajo izkaznice preskrbovalnice za mleko s črkami A in B in obenem izkaznice ubožnih akcij s črkami A, B in C ter I. in II. uradniške skupine, dobe mleko za znižano ceno 1 krono za liter. Vsem ostalim strankam, ki so še upravičene dobivati mleko pri aprovizaciji, se prodaja po 1.40 K za liter. Aprovizacija opozarja občinstvo, da je mleko predvsem namenjeno otrokom do 4. leta. Druge stranke naj ne hodijo v aprovizačni urad po nakaznice za mleko, ker se njihovim zahtevam ne bode moglo ustreči. Stranke, ki prosijo za mleko, morajo prinesiti poleg drugih izkazil tudi poročilo hišnega gospodarja, da nimajo nobene mlekarice. — Sprejme se razne ponudbe za nakup masti. Ako bo prišla mast tudi v Ljubljano, še ni gotovo. Mestna aprovizacija razdeli tudi onim strankam, ki niso udeležene pri nobeni ubožni akciji, po zmerni ceni mast. Kdaj se bo to zgodilo in po katerem redu, se pravočasno objavi v časopisih. Moka prihaja polagoma in jo je še vedno toliko na razpolago, da je mogoče peči kruh. — Proti peku Pircu je prišlo znova več pritožb glede slabe kakovosti kruha. Ker se pritožbe le vedno ponavljajo in vsi dosedanj opomini mestne aprovizacije niso nič zalegli, sklene odsek, da se peku Pircu za nedoločen čas odvzame peko kruha.

a Krompir na rumene izkaznice C. Stranke z rumenimi izkaznicami C prejmejo krompir v ponedeljek, dne 15. t. m., v torek, dne 16. t. m. in v sredo, dne 17. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: v ponedeljek, dne 15. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure šte. 1 do 160, od 9. do 10. ure šte. 161 do 320, od 10. do 11. ure šte. 321 do 480, popoldne od pol 2. do pol 3. ure šte. 481 do 640, od pol 3. do pol 4. ure šte. 641 do 800, od pol 4. do pol 5. ure šte. 801 do 960, od pol 5. do pol 6. ure šte. 961 do 1120. — V torek, dne 16. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure šte. 1121 do 1280, od 9. do 10. ure šte. 1281 do 1440, od 10. do 11. ure šte. 1441 do 1600, popoldne od pol 2. do pol 3. ure šte. 1601 do 1760, od pol 3. do pol 4. ure šte. 1771 do 1920, od pol 4. do pol 5. ure šte. 1921 do 2080, od pol 5. do pol 6. ure šte. 2081 do 2240. V sredo, dne 17. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure šte. 2241 do 2640, od 9. do 10. ure šte. 2641 do konca. Stranke dobe za vsako osebo 3 kg krompirja. Kilogram stane 50 vin.

a Petrolej za zavode, urade, obrtnike in podjetja. Zavodi, uradi, obrtniki in podjetja, ki so vložili vprašalne pole za petrolej do 25. junija, naj se zgloše v mestni posvetovalnici in sicer: Stranke z začetnimi črkami A do K dne 15. julija, one z začetnimi črkami L do 2 dne 16. julija, vsakokrat od 8. do 12. ure dopoldne. Vsaka stranka naj prinese s seboj tudi rdečo legitimacijo.

a Prodaja praških klobas in prekajenega mesa po znižani ceni. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase in prekajeno meso v vojni prodajalni v Gosposki ulici v ponedeljek dne 15. julija popoldne strankam z zeleno izkaznico B št. 1700 do 2000. Vsaka oseba dobi pol kg; kilogram praških klobas stane 4 K, kilogram prekajenega mesa 8 K.

a Obrtniki in posestniki hlevov, ki so dobili že meseca julija prejemnice za petrolej, ne dobe sedaj novih nakazil.

Gospodarske novice.

g Oddaja zgodnjega krompirja. Ker je za zgodnji krompir le še do 17. t. m. najvišja cena 100 K za 100 kg veljavna, opozarjamo vse kmetovalce, naj z oddajo hite, ker od 17. julija do vstevši 29. julija je cena le 86 K za 100 kg. Opozarjamo ponovno, da je ves krompir pod zaporo ter je vsled tega ves preostali pridelek oddati vojnemu žitnemu zavodu. Te množine, ki se oddajo sedaj, bodo pri jesenskih darjatih upošteevane.

g Sprememba firme c. kr. tajništva za pripravo uvoza blaga v Rumunijo. Odredilo se je, da se firme »c. kr. tajništva za pripravo uvoza blaga v Rumunijo« izpremene v »c. kr. tajništvo za uvoz blaga; av-

strijska blagovna prometna pisarna v Bukareštu (K. k. Sekretariat für Wareneinfuhr; Oesterreichisches Warenverkehrsbüro in Bukarest). S tem ukrepom, ki se ozira na sedaj izpremenjene razmere v delovanju tajništva, je hkratu storjen pripravljalni korak, da se po ratifikaciji mirovne pogodbe z Rumunijo ob opustitvi besed »c. kr. tajništvo za uvoz blaga« (K. k. Sekretariat für Wareneinfuhr), more preiti na

naslov »Avstrijska pisarna za blagovni promet« (Oesterreichisches Warenverkehrsbüro) in s tem zopet upostaviti stanje, kakor je bilo pred vojno z Rumunijo.

Zgubljeno - našdeno.

Gospod, ki je pretečeno nedeljo pozabil v trafiki Veikavah pri Sv. Jakobu slavniki, se tem potom obvešča, naj pride ponj. Zgubila se je na praznik sv. Petra od

franciškanske cerkve do sv. Petra in do cerkve Srca Jezusovega ali pa v cerkvi naša knjižnica, vezana v rujava usnje. Ker je izgubljen drag spomin, se prosi, da jo pošteni najditelj prinese v naše upravnistvo.

Čudež praktičnega in dobrega najdenja naš čitatelji v inseratnem delu našega lista. »Victoria«, patentovana varnostna zapora je v današnji dobi, ko so na dnevnem redu tatvine in vlomi, dobrodo-

šel gost za vsakogar, ker onemogoči z njo vsak vlom s pomočjo ponarejenega ključa.

»Franz Josef« grenčica doseže izdatno odvajanje, urejeno prebavo in povišanje teka, kar je čedež v zvezi z izrednim zboljšanjem splošnega počutja.

Prispevajte za sklad S. L. S.

Priporočamo trdko
Jos. Petelinc v Ljubljani
Tovarniška zaloga živalnih strojev, njih posameznih delov, igel in olja ter potrebnih za šivilje in drugega galanterijskega blaga.
Šivalni stroji raznih sistemov in oprem na razpolago, še garantirano staro blago.
Sv. Petra nasip št. 7, blizu franciškanskega mostu levo ob vodi, tretja hiša.

UPANSTVO JESENICE sprejme takoj meseglednika in občinskega redarja
z dobro plačo. Prednost za službo redarja imajo taki, ki so bili že poprej uslužbeni kot redarji. 2348

TOVARNIŠKO PODJETJE NA DEŽELI išče zanesljivo samostojno pisarniško moč kontoristinjo
ki je slovenske in nemške korespondence ter strojeopisja popolnoma vešča. Ponudbe z navedbo dosedanje službe, s sliko pošiljajo naj se na: »poštni predal 73«, 2355 Ljubljana.

GORICA: F. Batjel LJUBLJANA
Stalna ul. 2-4
trgovina in mehanična delavnica.
Moška in ženska DVOKOLESA še s staro pneumatiko, ŠIVALNI in PISALNI STROJI, GRAMOFONI, ELEKTRICNE ŽEPNE SVETILKE. Najboljše BATERIJE.
Posebno nizka cena za preprodajalce.

Kupim vsako množino pristnega
VOSKA
Ponudbe pod »čebela 2401« na upravo »Slovenca«.

Dobrega psa - čuvaja
kupi Kolinska tovarna kavnih primesi v Ljubljani

Sprejememo takoj
1 kavarniško blagajničarko
1 donašalca jedil
za restavracijo.
HOTEL »PRI SLONU«, LJUBLJANA.

Tvrška ANT. KRISPER
LJUBLJANA, MESTNI TRG :
javlja cenj. p. n. občinstvu, da bo imela zatvorjene svoje trgovske prostore od 21. julija do 19. avgusta 1918.

Srbečico, iščaje
odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvirno zakonito zajamčeno »Skaboform« mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček 2 K 30 v, veliki 4 K, porcija za rodbino 11 K. Zaloga za Ljubljano in okolice: Lekarna pri zlatem jelenju, Ljubljana, Marijin trg. Pazite na varstveno znamko »Skaboform«!

Pozor mesarii!
Opozarjamo tem potom še enkrat vse mesarje na celim Kranjskem, da morajo vse kože pošiljati na naše zbirališče kož g. Josipu Preskerju v Ljubljano, Poljanska cesta št. 73
in bodemo proti onim, kateri prodajajo kože strojarjem, in tudi proti strojarjem strogo postopali. 2413
CENTRALA ZA KOŽE IN USNJE, DUNAJ.

Iščem v najem
skladišče
ali skedenj oziroma šupo. — Cenj. ponudbe prosim pod »Najem 2418« na upravo »Slovenca«.

Pristavnik
(Schaffer) tudi vojni invalid, skrben in razumen v poljedelstvu, se sprejme takoj v stalno službo. — Izpraznjeno je tudi mesto za dobrega, zanesljivega

louca
ki bi imel nadzirati tudi gozdna dela.
PLUG
za obsipanje krompirja in koruze (Planet) in
kosilni stroj
se takoj kupi. — Ponudbe je nasloviti na graščinsko upravo v Josipdolu, pošta Ribnica na štajerskem.

Kupujte le domač izdelek, to je:

Lemona
PRIZNANO NAJBOLEŠI
pralni prasek

Dobiva se v vsaki prodajalni!
V stalno službo k mali družini se sprejme varčna in zanesljiva kuharica, katere bi bila obenem tudi gospodinja. Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod števil. 2420.

I. n križče
(sirkove) po 8 kron, II. a po 7 kron za komad v zavojih po 5 kg proti povzetju kakor tudi riževne metle v vsaki množini dobavlja trdko
VACLAVA FILIPA vdova, Jablonné n. Orlici.

Ze sedaj je potreba, da
skrbite!
Jesensko gnojenje
je najvažnejše! S težavami dobite kajnit, ki vsebuje
14% kalija
Zato prosim odjemalce, da mi takoj podajo naročila, da zamorem jeseni pravočasno poslati. — Pojasnila in skrajne ponudbe na razpolago!
Vilko Vabič,
veletrežec, žalec, štajersko.

Za takoj ali pozneje SE IŠČE
stanovanje
za stalno (2 do 3 sobe itd.) v kaki glavni ulici ljubljanskega mesta. Potrebne se za dve osebi brez otrok. Ena soba mora biti primerna za pisarno. — Ponudbe pod: »Glavni zastopnik« na upravo Slovenca.

Na Christofrovem učnem zavodu
Miklošičeva cesta 8 (nasproti hotela Union), se vrši vpisovanje ves julij 1918 vsak delavnik od 2. do 6. popoldne; na ravnateljem stanovanju, Domobranska cesta 7, pa od 9. do 12. dopoldne. — Dnevni in večerni tečaj. — Pojasnila daje ravnateljstvo.

KUPUJEJO SE
suhe črešnje borovnice ter letošnje gobe
Ponudbe z navedbo množine in cene na trdko:
JOSIPA VAL, LJUBLJANA.

Rdečo deteljo, repno seme, špinado, molovilec in psa druga semena za jesen
priporoča
Sever & komp.
prej Peter Lassnik,
Ljubljana, Wolfova ulica.
Kupujemo suhe gobe, prazne vreče in vse vrste doma pridelana semena.

Ljudska posojilnica rep. zadruga z neom. zavezo v Ljubljani sprejema prijave na osmo 5 $\frac{1}{2}$ % avstrijsko vojno posojilo po objavljenih pogojih, tako da stane nominal. K 100.—:
I. davka preste 5 $\frac{1}{2}$ % amortizacijsko državno posojilo K 91.54.
II. davka proste 5 $\frac{1}{2}$ % dne 1. septembra 1923 odpovedljive državne zakladnice K 95.50.
Lastniki osmega vojnega posojila bodo imeli prednost pred vsemi drugimi pri nakupu predmetov, ki jih bo vojna uprava koncem vojne prodala. Plačalo se bode s tem vojnim posojilom po podpisni cenli.
Vrednosni papirji avstrijskega vojnega posojila se sprejajajo v brezplačno shrambo in upravo.

Obrabljene ključavničarske, kovaške, mizarske, žagarske in dr. **PILE**
se sprejmejo v prenovitev. Več pove uprava »SLOVENCA« pod števil. 2301.

ADVOKAT
Dr. Fran Gabršček
POSUJE ZOPET
v Gorici, v Caserma št. 13.

Gbrtna centrala za obnovitev Goriške
r. z. z. o. z.
razpisuje sledeča službena mesta:
I. Tehnični vodja pisarne, ki naj ima večletno prakso v nadlatnem stavbarstvu in je sposoben popolnoma samostojnega dela. V postev pride le inženir po poklicu.
II. Stavbeni tehnik, zmožen samostojnega izvrševanja načrtov in proračunov, vodstva ter nadzorstva na stavbiščih.
III. Eno event. več možkih ali ženskih pisarniških moči, ki naj bodo večše strojnega pisanja, stenografije, slovenskega in nemškega jezika, event. tudi laščine.
Nekolkovane prošnje z natančnimi podatki o sposobnostih, dosedanjem službovanju in s pričevali naj se vlagajo pri Zavodu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta 22. Navede naj se termin, s katerim je mogoče nastopiti službo. Možki prošilci naj navedejo natančne podatke o vojaškem razmerju. 2377

vojno-posojilnega zavarovanja

Brez vsake zdravniške preiskave. Tako v veljavil Brezplačna pojasnila in proračune dá zavarovalni oddelček za Trst, Istro in Goriško-Gradiško c. kr. avstrijskega vojaškega sklada za vdove in sirote v TRSTU, via Lazzaretto vecchio št. 3.

Vsakovrstne **SLAMNIKE**, slamnate torbice (cekarje), predpražnike, slamnate čevlje (solne) priporočam gg. trgovcem za obila naročila. **FRAN CERAR**, tovarna slamninkov v Stobu, p. Domžale p. Ljublj.

SPREJME SE mlinar
za kmečki mlin. Stanovanje in brana v hiši. Plača po dogovoru. Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod števil. 2379.

Javna dražba.
Dne 18. julija 1918 ob 9. uri dopoldne se vrši v Gradcu, Griesplatz, kavarna »Berlin«, javna dražba vse
kavarniške oprave in pohištva
obstoječega iz dveh Seifert-Wendl-bilardov, 50 marmornatih miz, 120 Thonetstolov, zof, kuhinjske oprave, servisov iz porcelana, srebra, stekla i. t. d. — Interesni se vabijo k udeležbi.

Mlini za drobljenje
Konst. Páffy, Praha, II.
Havlčikovo nam. 32. 3396

Mestna hranilnica v Črnomlju naznanja globoko užaloščena, da je njen večletni odbornik, ravnatelj in predsednik

Andrej Lackner
posestnik, hotelir, i. t. d.

mirno in udano v Gospodu zaspal.
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 14. t. m. ob 2. uri popoldne.
Črnomelj, dne 12. julija 1918.

Ravnateljstvo.

Globoko potetim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naš iskreno ljubljani oče, oziroma stari oče, gospod

Andrej Lackner
hotelir in posestnik

v starosti 64 let po daljši mučni bolezni bogu vdano danes opoldne preminul.
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo ob dveh popoldne v Črnomlju.
Prebлага rajnika priporočamo v pobožen spomin.
V Črnomlju, dne 12. julija 1918.
2416
Globoko žalujoča
RODBINA LACKNER.

Vsemogočni je poklical danes našo nad vse ljubljeno, zlato mamico, gospo

Jerico Remžgar

k Sebi v boljše življenje.
Globoko potiti neizmerne žalosti naznanjamo vsem, ki so poznali preblogo ranjko, da bo pogreb v nedeljo 14. julija ob 4. uri pop. iz hiše žalosti na Starem trgu št. 16.
LJUBLJANA, dne 12. julija 1918.

Josip sin
Marija, Angela hčeri.

Brez vsakega posebnega oznanila.